

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

REPREZENTACE DOBY A PROMĚN LITERÁRNÍ ŘEČI NA PŘELOMU
19. A 20. STOLETÍ V ČASOPISECH OBZORY A MODERNÍ ŽIVOT

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Veberová, Ph. D.

Autor práce: Timea Klatovská

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 4.

2019

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 29. července 2019

Timea Klatovská

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Veronice Veberové, Ph. D. za odborné vedení, pomoc, cenné rady a čas, který mi věnovala při zpracování této bakalářské práce. Děkuji rovněž i své rodině a svým blízkým za podporu.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá analýzou dvou kulturních časopisů *Moderní život* a *Obzory* z přelomu století. Soustředí se na proměnu názorů, na význam umění a literární hodnoty v rámci vnímání dobových uměleckých proudů a směrů. Naše práce se okrajově věnuje i uměleckému kontextu začátku 20. století a popisem vybraných autorů. Hlavním cílem práce je deskripce obou periodik, jejich obecná charakteristika, popis rubrik a jejich orientaci na umění, analýza vybraných článků a nakonec shrnutí našeho zjištění a porovnání.

Klíčová slova: *Moderní život*, *Obzory*, časopis, dekadence, symbolismus, impresionismus

ANNOTATION

The Bachelor thesis focus on analysis of two cultural magazines *Moderní život* and *Obzory* from the turn of the century. The focus is on the change of opinions on the significance of art and the literary value within the perception of contemporary artistic movements and styles. Our thesis is marginally devoted to artistic context of the beginning of the 20. century and the description of selected authors. The main aim of thesis is the description of both periodicals, their general characteristics, description of columns and their orientation on art, analysis of selected articles and finally a summary of our findings and comparison.

Keywords: *Moderní život*, *Obzory*, magazine, decadence, symbolism, impresionism

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. UMĚLECKÝ KONTEXT PŘELOMU 19. A 20. LET.....	10
1.1 Média v přelomu století	12
3. MODERNÍ ŽIVOT.....	14
3.1. První ročník	14
3.1.1 Obecné vydavatelské informací	14
3.1.2. Hlavní přispěvatelé	15
3.1.3. Rubriky a zajímavé články	15
3.2. Druhý ročník.....	18
3.2.1. Obecné vydavatelské informace	18
3.2.2. Hlavní přispěvatelé	18
3.2.3. Rubriky a zajímavé články	19
3.3. Vybraný článek.....	22
3.3.1. Cesta k mému já	22
3.3.2. Večer	23
3.3.3. Nálada	24
4. OBZORY	26
4.1. První ročník	26
4.1.1. Obecné vydavatelské informace	26
4.1.2. Hlavní přispěvatelé	27
4.1.3. Rubriky a zajímavé články	27
4.2. Vybraný článek.....	30
5. SHRUTÍ A SROVNÁNÍ ČASOPISŮ MODERNÍ ŽIVOT A OBZORY	34
6. VYBRANÉ OSOBNOSTI	36
6.1. Antonín Bouček	36
6.2. Vratislav Brunner.....	37
6.3. Roman Hašek	38
6.4. K. H. Hilar	38
6.5. Julius Skarlandt.....	39
6.6. Fráňa Šrámek	40
6.7. Rudolf Těsnohlídek.....	41
6.8. Karel Toman	42
ZÁVĚR.....	44
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	46

Bibliografie.....	46
Periodika.....	46
Internetové zdroje	47
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	48

ÚVOD

Přelom 19. a 20. století byl pro literaturu obdobím rozvoje a změny. Literární vývoj zrychloval své tempo a působil ve větší šíři a v bohaté rozrůzněnosti tvůrčích směrů. Začaly tak vznikat nové literárně zaměřené časopisy, které se snažily tyto změny sledovat a rozebírat. Jedněmi z těchto periodik byly i *Moderní život* a *Obzory*, které byly tématem naší bakalářské práce.

Záměrem této práce bylo získání materiálu, zařazení do uměleckého kontextu, provedení analýzy všech ročníků, deskripci periodik a následný rozbor vybraných děl.

První fáze začala shromážděním všech dostupných čísel časopisů, jež byla pro tento průzkum nezbytná, jelikož nám posloužila jako primární literatura. První ročník *Moderního života* a *Obzorů* jsme objevili v Národní knihovně v Praze a druhý ročník *Moderního života* jsme našli uložený ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje. Jednotlivá čísla byla ofocena a poté analyzována. Tyto časopisy neměly dlouhého trvání i přesto však nabízely velké množství materiálu. Rozsah této práce nedovoluje, abychom se všemi jejich stránkami zabývali.

Úvod práce nastínil umělecký kontext přelomu 19. a 20. století, v němž jsme se zaměřovali na ty umělecké proměny, které dle našeho subjektivního názoru ovlivňovaly vývoj těchto časopisů.

Druhá část práce se zabývala konkrétnější analýzou dvou ročníků *Moderního života* a jednoho ročníku *Obzorů*. Tato kapitola se zakládala na deskriptivní metodě, kterou jsme u každého ročníku prováděli stejným způsobem, abychom mohli vidět, jak se jednotlivá čísla proměňovala. Nejprve jsme se zabírali obecnými vydavatelskými informacemi. Snažili jsme se zjistit, jak časopis vypadal, jak často vycházel, kdo jej vydával, redigoval atd.

V naší práci jsme se setkali se spoustou autorů. V podkapitole jsme se na ně zaměřovali a zkoumali jsme, jací přispěvatelé to byli. Rovněž nás zajímalo, zda jsme se tu mohli setkat i s díly zahraničních autorů.

Další kapitola se věnovala podrobnější analýze jednotlivých čísel. V časopisech jsme našli mnoho uměleckých textů a nás zajímalo, jaká konkrétní díla jsme mohli najít, a především jsme se zabývali tím, jakým způsobem byly orientovány na umění. Mohli jsme rovněž ve všech číslech narazit na rubriky, které jsme následně představili a popsali, jakými tématy se zabývaly. Dle našeho subjektivního výběru jsme vypisovali taková díla, jež nám přišla nejzajímavější.

V další podkapitole jsme si dali za úkol provést z každého časopisu podrobnější analýzu jednoho konkrétního příspěvku. Ta mohla čtenáři nastínit, na jaké umění se časopis orientoval. Tyto texty byly podrobeny rozboru z hlediska tématu, kompozice a jazyka.

Naše celkové zjištění jsme se snažili stručně rozebrat na konci bakalářské práce. Zabývali jsme se poznatky z naší celkové analýzy, abychom zjistili, zda se jednotlivá čísla časopisů proměňovala, a jakým způsobem. Rovněž tato kapitola zahrnovala porovnání časopisů *Moderní život* a *Obzory*, ve které jsme chtěli zjistit, jestli se periodika orientovala na stejné umění a zda byla psána stejnými autory. Zabývali jsme se i rozdílem z hlediska vzhledu a délky trvání. Závěr práce představoval podrobné přiblížení vybraných autorů, kteří se nejvíce podíleli na činnosti obou periodik.

1. UMĚLECKÝ KONTEXT PŘELOMU 19. A 20. LET

Na počátku století můžeme vidět růst vědomí společenské krize v Evropě a přicházejí sociální problémy lidí. Lidstvo se začíná ptát po spravedlivějším společenském řádu bez bídy a válek. Tato otázka vystupovala i v literárních dílech. Moderní literatura a umění jdou ve stopách „prokletých básníků“ a myšlení lidí směřuje k překonání ustrnulých představ o světě, ustupují od církve a snaží se najít nové hodnoty. Nastupuje filozofické myšlení Henriho Bergsona – jeho nový prostor iracionálního myšlení.¹

Vstupuje na kulturní scénu nová generace, která srovnává krok s Evropou. Přelom století je spojeno s řadou uměleckých směrů, které ovlivňují uměleckou tvorbu této doby. Jde tedy o období, pro které je příznačné rychlé střídání směrů. Tahle celá změna probíhala bez generačních konfliktů, nastupující mladá generace neměla potřebu se distancovat od starého umění. S. K. Neumann vyznával úctu starému umění a zejména Jaroslavu Vrchlickému.² „*Mladá generace se nedostala do otevřených sporů ani s představiteli České moderny. Machar jí byl blízký svým vzpurným kritikem, Sova lyrickým sebevyjádřením i sociálními protesty, Hlaváček sugestivním symbolickým vyjádřením hrdého nekonformismu.*“³

Dynamika literárního vývoje zrychlovala své tempo a působila tak ve větší šíři a v bohatě rozrůzněných směrech. V literatuře jsme se mohli stále setkat s realismem, který se neustále soustřeďoval k zobrazení českého lidu v konkrétním krajovém prostředí, k vesnickému typu jako reprezentantu národního charakteru a nepouštěl se mravní a vlastenecké výchovy, ale zároveň se už objevovaly pokusy o hlubší analýzu, o proniknutí do sociální podstaty jevů a jejich dynamiky i do psychiky individua. Zesilovala také kritičnost pohledu na sociální rozpory staré vesnice, na proměnu starých mravů a lidských vztahů pod náporom industrializace. Jde především o konfrontaci venkova s městským způsobem života.

Z přecházejícího období tradice kriticky realistického zobrazení se vyhocoval až do naturalistického zachycování záporných stránek člověka a společnosti. Naturalismus se projevoval především detailním popisem prostředí, zdůrazněním ošklivých nebo přímo odpuzujících stránek života, fatálním pojetím lidského osudu, zveličením lidské slabosti a bezmoci. Pozdní naturalismus (někdy označován jako období

---

¹ BLAŽÍČEK, Přemysl. *Dějiny české literatury: česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945-1959)*. Praha: Victoria Publishing, 1995, Studium (Host), s. 15

² Tamtéž, s. 17

³ Tamtéž

dekadence) je nejvíce spojován se jmény Oscar Wilde, Guy de Maupassant a Gerhart Hauptmann. V české literatuře se s tímto směrem můžeme setkat v dílech Viléma Mrštíka, Josefa Karla Šlejhara, Anny Marie Tilschové a Karla Matěje Čapka Choda.

Od realistického a naturalistického proudu se v devadesátých letech výrazně odlišil symbolismus, který se stal hlavním proudem moderní poezie. Vycházel ze subjektivní skutečnosti, z osobního vnímání básníka, z jeho fantazie a imaginace a také z jeho tužeb a snů. Vytvářel si vlastní básnickou realitu a přinášel snové a náladové meditace, které byly většinou intimního rázu. Objevovali se rovněž utopické vize budoucnosti, do nichž se promítaly společenské touhy a naděje krizové doby. Symbolismus se velmi spojoval se sociální a národní realitou. Můžeme to najít u tvorby Antonína Sovy, Otakara Březiny, Jaroslava Hlaváčka, Petra Bezruče a Fráni Šrámka. Příznačnými výrazovými prostředky jsou metafora, symbol, výrazná zvuková výstavba básně a dvojí významová rovina. Cílem symbolismu je sugesce emocionální atmosféry.

Paralelně se symbolismem existoval také impresionismus. Chtěl vyjádřit dojmy, pocity a nálady subjektu. Jde o skutečnost viděnou ve světlém a barevném akordu, v jedinečné prchavé chvíli a v neopakovatelném vnitřním naladění. Těmito prostředky se impresionismus stal východiskem pro mladou generaci. Týkal se tvorby Fráni Šrámka, Antonína Sovy, Jaroslava Kvapila a Růženy Svobodové.⁴ Literární impresionismus také navazuje na malířský impresionismus a je těsně spjat též s hudebním impresionismem (skladby skladatele Clauda Debussyho).⁵ Básnická díla symbolismu i impresionismu jsou spojená nejvíce s francouzským prostředím, vyznačují se především neopakovatelnou evokací nálad, smyslovostí a bezprostředností.⁶

V tomto období se objevuje dekadentní křídlo, které představuje vyhraněnou skupinu literátů kolem *Moderní revue*, jednalo se především o Arnošta Procházku, Karla Hlaváčka a Jiřího Karáska ze Lvovic. Přinášeli do literatury dráždivé momenty jako v letech devadesátých. Díla byla typická aristokratismem, odvratem od života a vytvářením odvozených umělých světů. Děj byl potlačovaný a rostla obliba lyriky. Šlo především o zobrazení nálady a nervózních až halucinovaných fantaziích. Vyjadřovaly úzkosti a deprese člověka. Za předchůdce dekadence se považují Edgar Allan Poe a Charles Baudelaire.

---

⁴ BLAŽÍČEK, Přemysl. *Dějiny české literatury: česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945-1959)*. Praha: Victoria Publishing, 1995, Studium (Host), s. 17-18

⁵ BEDNAŘÍK, Petr. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 127

⁶ Tamtéž, s. 135

Rovněž se na přelomu století plně rozvinula secese. Ve Francii byla označována jako „nové umění“ a v Anglii jako „moderní styl“.⁷ Projevovala se zejména ve výtvarném umění (malíři G. Klimt, F. Kupka, J. Váchal), v uměleckém průmyslu (Muchovy plakáty) a v módě. Formovala také dobový životní styl (opereta, šantán). Je založena na zdobnosti, kultu přírody a erotiky. Tato secesní díla architektonická i výtvarná se vyznačují vlnící se ornamentem. Secese, jež se odstraňuje rozdíly mezi „vysokou“ a „nízkou“ kulturou, může přitom znamenat „nový sňatek umění a života, nové posvěcení všedního dne“.⁸ Výrazně ovlivnila i české prostředí, naší výraznou osobností byl Alfons Mucha.⁹

1.1 Média v přelomu století

Noviny konce 19. století byly v řadě zemí silným faktorem rozvoje politické veřejnosti. Hlavními znaky vývoje médií v poslední dekádě 19. a v prvních dvou desetiletích 20. století byly rozvoje tištěných médií jako podnikatelské aktivity. Dalším znakem byl nástup filmu jako nového komunikačního média, včetně rozvoje kinematografie a také masivní využití médií jako nástroje válečné propagandy během 1. světové války.¹⁰ Pro toto období tu vítězil vliv psaného slova (novin, časopisů, brožur, letáků, plakátů, pohlednic a knih). *„Média lze tedy označit jako komunikační multiplikaci. Ta se vyznačovala jednak rozšířením spektra nabídky tisku ve sféře politické, zájmové a profesně oborové, jednak tomu odpovídajícími procesy reorganizace novinářské profese a vydávání periodického tisku“.*¹¹

V tomto období se současně začala projevovat konkurence na vydavatelském trhu podmíněná různou mírou solventnosti majitelů a také schopností vytvářet formálně i obsahově atraktivní nabídku produkce nejen pro čtenáře, ale i inzerty. Vydavatelem se pak stále častěji stávaly vydavatelské spolky a tiskárny, mnohdy i spojené se strukturou politických stran. Dále docházelo, zvláště v redakcích velkých listů, k posílení redakční dělby práce, která spočívala v zodpovědnosti za jednotlivé rubriky a ve vykonávání speciálně vymezených činností. Redakční agendy se rozšiřovaly o nové tematické oblasti

---

⁷ BLAŽÍČEK, Přemysl. *Dějiny české literatury: česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945-1959)*. Praha: Victoria Publishing, 1995, Studium (Host), s. 18

⁸ LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Česká historie, s. 477-478

⁹ BEDNAŘÍK, Petr. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 135

¹⁰ Tamtéž, s. 129

¹¹ Tamtéž, s. 136

motivované rozrůžňováním kulturního života společnosti a proměnami lidské každodennosti, v níž se prosazovaly nové druhy aktivit (móda, sport, turistika), také nová témata (ženská otázka) – objevovaly se v redakcích první ženy.¹²

Posun v nové tematice se projevoval i ve vyčleňování pravidelných rubrik a příloh novin, jednalo se o předstupuň osamostatnění v týdeník, čtrnáctideník nebo měsíčník, tedy časopis. Proměny stylu života s sebou přinesly také nová očekávání čtenářů, která byla ovlivněna postupným rozpadem autorativních kulturních norem a zvyklostí mravních a morálních – byl to podnět k prvním umírněným projevům bulvarizace obsahů jak některých deníku, tak především časopisů. Dalším rysem projevujícím se v médiích byla dílčí snaha o „intelektualizaci“ žurnalistiky a reflexi chování médií.¹³

Český tisk se rozvíjel ale i všude tam, kde se Češi usadili ve větším počtu na delší dobu – menšina ve Vídni nebo emigranti v Americe, tudíž se české publikace objevovali i v zahraničí. Češi si nechávali zasílat z Čech nebo z Moravy tisk socialistický, katolický nebo národně sociální a velká část těchto čtenářů se zajímala i o levný masový tisk.¹⁴

---

¹² BEDNAŘÍK, Petr. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 136

¹³ Tamtéž, s. 137-138

¹⁴ Tamtéž, s. 148

3. MODERNÍ ŽIVOT

Časopis *Moderní život* s podtitulem *Revue – pro život, literaturu a umění* vycházel od března 1902 až do listopadu 1903 a měl pouze dva ročníky. Vůdčími osobnostmi časopisu *Moderní život* byly František Adámek, Roman Hašek, K. H. Hilar a Julius Skarlandt.

3.1. První ročník

U následujících prakticky zaměřených kapitol budeme vycházet ze samotného časopisu a z vlastních poznatků.

3.1.1 Obecné vydavatelské informací

První ročník vycházel jako čtrnáctideník, a to vždy 1. a 15. v měsíci, mimo červenec a srpen. První číslo *Moderního života* vyšlo poprvé 15. března 1902 a poslední číslo tohoto ročníku 1. prosince 1902. Zahrnoval tedy dohromady 14 čísel. Vydavatelem a zodpovědným redaktorem byl F. Adámek. Verše řídil Julius Skarlandt a prózu K. H. Hilar.

Jednotlivá čísla časopisu se dala pořídít za 30 h. Pokud byl *Moderní život* vydán jako dvojčíslo, tak stálo 60 h. Mohl se i předplácet a to s poštovním na rok za 7 K, na půl roku za 4 K a na čtvrt roku za 2 K.

Periodikum se tisklo ve formátu A4 v knihtiskárně V. Grundové na Královských Vinohradech 79 a byl výhradně černobílý. První čtyři čísla časopisu měla rozsah 17 stran, další čísla měla už kratší rozsah a to 14 stran a u dvojčísla činil rozsah 22 stran.

Grafická podoba titulní strany byla vždy stejná, obsahovala logo časopisu a kresbu. (viz obrazová příloha č. 1). I uvnitř časopisu můžeme nalézt některé kresby a linoryty. Poslední strana poskytovala informace o předplatném časopisu, zprávy od redakce, obsah daného čísla a kam zasílat literární příspěvky a reklamace. Byl tu rovněž vyhraněný prostor pro inzerci.

3.1.2. Hlavní přispěvatelé

V každém čísle se objevovala básnická díla. Mezi hlavní básnické představitele patřili J. B. Musil z Daňkovských, Roman Hašek, Václav Krofta, Emanuel šl. z Lešehradu, Gustav Roger Opočenský, Jan Opolský, Julius Skarlandt a Pavel Skřivan. Další, větší část prostoru, zabíraly romány, povídky, dramata, a to ve formě částí nebo celých děl. Publikovali tu zejména K. H. Hilar, Quido Maria Vyskočil a Jan z Wojkowicz, kteří měli své povídky na pokračování. Mezi další přispěvatelé patřili Josef Lukavský, Klára Svítková, Adolf Velhartický aj. Také se tu nacházely některé studie, úvahy a eseje F. K. Bakula a Ernesta Gauberta, již reagovali na literární nebo sociální témata.

3.1.3. Rubriky a zajímavé články

Výběr zajímavých příspěvků v této bakalářské práci byl podřízen našemu čistě subjektivnímu výběru. Jde pouze o články, které nás zaujaly, protože v této bakalářské práci není tolik prostoru k důkladnějšímu rozboru.

Časopis *Moderní život* byl především literárně orientovaný, a proto tvoří většinu časopisu básně a prózy. Na začátku periodika můžeme nalézt úplný obsah příspěvků ze všech čísel i se jmény autorů.

První číslo tohoto periodika začíná *Slovem úvodním*, ve kterém se snaží čtenáři přiblížit a vysvětlit příčinu jeho vzniku: „*List přítomný chce sledovati a kriticky rozbírati Moderní život, chce zkoumati jeho dobré i stinné stránky, [...] Živel krásné prosy a poesie bude v něm působiti samostatně, neodvisle, jako živel filosofie. Bude tudíž Moderní Život spojením filosofie s krásnou prosou a poesí v jediný pevný celek, jenž bude pracovati pro úkoly vytčené. Moderní život mimo to má v úmyslu podávati zprávy o podobných pokusech i v jiných literaturách, sledovati světové události v těchto směrech a tím ovšem všímati si především i našeho literárního a uměleckého života.*“¹⁵

Už od prvního čísla vycházela na pokračování studie *V chaosu moderní doby* od F. K. Bakula, jejíž závěr nalezneme v předposledním čísle 13 s podnázvem *Moderní socialismus*. Také vycházela na pokračování i román *Osamělí* od K. H. Hilara, jenž pokračuje až do dalšího ročníku. Dále tu najdeme verše Julia Skarlandta *Večer na vsi*, *Sentimentální píseň*, *Apostrofa osudného dne*. Druhý ročník začíná groteskou Josefa

---

¹⁵ Autor neznámý, Slovo úvodní. *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(1), s. 2

Lukavského, která nese název *V sešeřeném území*. Celá jedna strana je věnována dekadentním veršům Pavla Skřivana, a to *Cesta k mému já*, *Nálada* a *Večer*. V šestém čísle nás zaujala povídka Adolfa Velhartického *Dům bolesti*, jež byla líčena o jeho strastích a samotě. Od 7. a 8. čísla se začaly objevovat tři románové kapitoly *Jedy temných očí*, které napsal Quido Maria Vyskočil, ty pokračovaly až do posledního čísla. Půlka devátého čísla je věnovaná zejména poezii, a to Romana Haška, Jana Opolského, Olgy Trojanové, Adolfa Weniga a Jana z Wojkowicz, V 10. čísle se objevil článek *Zprávy z Moravy*, jenž poukazoval na větší zájem o umění na Moravě. Můžeme tu i najít dvě symbolistní básně *Krásu* od Charlese Baudelaira ze sbírky *Květy zla* a *Amor na zemi* od Paula Verlaina, obě přeložil Emanuel šl. z Lešehradu. Poslední číslo končí doslovem redakce. Shrnutí, co za celý rok v časopise dokázali a dále nám nastínili, že další ročník bude vycházet za zcela nového vedení s dvojnásobným obsahem.

Na posledních stranách můžeme vidět rubriky, jako jsou *Literatura*, *Divadlo*, *Hudba*, *Malířství*, *Obzory*. V posledním čísle se neobjevuje ani jedna z těchto rubrik.

V rubrice *Literatura* se můžeme dočíst zejména o recenzích, a to próz, povídek, básní, dramát a her zejména českých spisovatelů, místy i zahraničních. Jako například *Milenka* od Růženy Svobodové, *Ivův román* od Antonína Sovy, *Rusá Madonna* a *Konec romance* od Quida Maria Vyskočila, *Torso života* od Karla Tomana, *Tragikomedie* od Viktora Dyka, *Novelly* od Juliuse Zeyera a i znovu vydání *Chrámů matky božího v Paříži* od Viktora Huga nakladatelstvím Grosmana a Svobody v Praze aj. V dvojčísle 9. a 10., v rubrice *Literatura*, psal Emanuel šl. z Lešehradu o třech prokletých básnících v článku *Tři vůdcové symbolistické školy básnické ve Francii*. Přiblížil nám, kdo byli a jakým způsobem tvořili. Jednalo se o Charlese Baudelaira, Stéphane Mallarmé a Paula Verlaina. V dvojčísle 11. a 12. se v této rubrice objevil článek rovněž od Emanuela šl. z Lešehradu, který nesl název *Francouzští prosateuři*. Popisuje nám v článku, jaká byla snaha mladé generace. „*Francouzští prosateuři dospěli v poslední době k neobyčejnému prohloubení a zjemnění stylu i jazyka. Vylíčili život tak, aby napsán působil dojmem skutečnosti - toť snaha nejmladší generace. A proto mnohdy zarážejí jejich knihy až bezohledností a naturalistickou přesností líčených scén. Možno to považovat za pokračování „školy Zolovy“ a „Balzacovy“, za pokračování realismu. A na druhé straně opět noří se spisovatelé, jejichž skupina tíhne právě k opačnému pólu. Nenávisť k všemu všednímu, banálnímu, luštění věčných otázek lidského bytí, opojení*

*mysticismem – to zdá se býti jejich raison d'etre*¹⁶ Jednalo se tedy o autory jako Eduard Estaunié, Anatol France, Paul Hervieu, P. Vigne d'Octon, Marcel Prévost, Hegues Rebell, Édouard Rod aj.

Rubriku *Divadlo* začínají se stručným proslvem. „*Uvádíme tuto rubriku, již ve velkém rozměru pěstovati hodláme, stručným přehledem celé zimní saisony, doufajíce, že zavděčíme se tím čtenáři, jemuž tento úvodní přehled má být doplňkem, jenž by rubriku aspoň částečně scelistvil.*“¹⁷ V této rubrice se můžeme dočíst o českém dramatu, ale i francouzském, anglickém a německém, jež bylo hráno v Národním divadle, Smíchovském divadle, Pištěkově divadle na Královských Vinohradech, v Novém německém divadle v Praze a na Volném jevišti. Jedná se například o činohru *Co bylo* od Boženy Vikové-Kunětické, *Polopanny* od Marcela Prévosta, *Krásná Lída* a *Slabí lidé* od Otta Fastera aj. Také tu najdeme i některé články o opeře, jako například *Mistři pěvci norimberští*, hraná v Národním divadle, kterou složil Richard Wagner nebo *Dalibor a Prodaná nevěsta* od Bedřicha Smetany. Byl tu také jeden zajímavý článek, v čísle šestém, o francouzské herečce Jane Hadingové, o které psali, že přináší do divadelního světa něco nového a neobyčejně jemného a delikátního.

Rubrika *Hudba* zastává místo pro uměleckou činnost České filharmonie. Můžeme tu nalézt zpráv a referáty velikých úspěchů v Praze, na českém venkově a i v cizině. Bylo tu zmíněno o IV. filharmonickém koncertu, jenž byl pořádaný orchestrem německého divadla za vedení kapelníka L. Blecha, tohoto večera byla poprvé zahrána skladba Gustava Mahlera *Was mir die Blumen in der Wiese erzählen*. Rovněž tu byl článek o VII. abonentním koncertu České Filharmonie, kde proslulý dirigent Alexander Nikolajevič Vinogradskij Čajkovskij předvedl svou operu *Francesca da Rimini*.

Rubrika *Malířství* se objevila pouze jedinkrát a to v čísle prvním. Článek nesl název *Výstava H. Kalvody*. Dočteme se tu o českém krajináři Aloisovi Kalvodovi a jeho první souborné výstavě, jež ukazovala výsledek jeho studií a prací.

Obzory byla rubrika, ve které jsme se mohli dočíst o dění u nás a ve světě (především politické). Tato rubrika byla pouze zastoupena v číslech 1-3. Mohli jsme tu nalézt články, které se týkaly prezidenta Roosevelta nebo jaká změna nastoupila na středních školách Také jsme se tu dočetli o nadaci literární a Nobelově.

---

¹⁶ Z LEŠEHRADU, Emanuel šl, Francouzští prosateuři. *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(11), s. 139

¹⁷ Autor neznámý, *Divadlo*. *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(1), s. 14

3.2. Druhý ročník

3.2.1. Obecné vydavatelské informace

Periodicita časopisu se v druhém ročníku změnila. Začal vycházet jako měsíčník. Změnil se i podtitul časopisu, a to na *Orgán spolku literátů mladé generace „Syrinx“*. Redaktorem byl Roman Hašek, za časopis zodpovídal a vydával jej F. Adámek. Od dvojčísla 6. a 7. zodpovídala za periodikum Anna Krystinová-Popelková, vydávalo se v knihtiskárně V. Popelky v Týně nad Vltavou.

Periodikum se i nadále tisklo ve velikosti formátu A4 v Knih-tiskárně nár.-soc. dělnictva K. Pitter v Praze. Poprvé vyšel v lednu 1903 a naposledy v listopadu 1903 jako dvojčíslo. Zahrnoval 10 čísel a z toho dvě dvojčísla 6. a 7. a 9. a 10. Obsah jednotlivých čísel činil 30 až 32 stran, u dvojčísla 40 stran a poslední dvojčíslo mělo oproti ostatním číslům pouze 26 stran. Rozsah se tedy téměř zdvojnásobil od minulého čísla, tento fakt přislíbovali v doslovu prvního ročníku.

Výraznou změnou prošla také grafická podoba časopisu i jeho titulní strana. Obsahovala pouze logo časopisu (viz obrazová příloha č. 2) a i v celém periodiku vymizely veškeré obrázky a byl výhradně černobílý. Všechna čísla jsou svázána do jedné knihy a na začátku můžeme vidět obsah celého časopisu. Na poslední straně stály základní informace o redakci a výzva k přihlášce do *Orgánu spolku literátů mladé generace „Syrinx“*. Byly odstraněny veškeré inzerce a také obsah čísla.

Jako i v předešlém čísle, objevovali se tu básně, povídky, dramata a zprávy. Zůstaly tu i rubriky jako *Literatura*, *Divadlo*, *Obzory* a přibyly nove rubriky *Polská literatura* a *Divadelní kritika*.

3.2.2. Hlavní přispěvatelé

Ročník druhý se zaměřoval výhradně na umění, a proto tu můžeme najít básníky jako Musil B. z Daňkovských, Jan Opolský, Gustav Radim Opočenský, Julius Skarlandt a Pavel Skřivan. Přibyli nám ale i noví autoři, a to Viktor Dyk, Jiří Mahen, J. S. Mach, Karel Pikart, Antonín Sova a Fráňa Šrámek. Povídky na pokračování nám psali Roman Hašek, Stanislav Kovanda, Josef Lukavský a Adolf Velhartický. Mezi další

příspěvovatele patřili V. CH. Banjom, Svatopluk Karmen, S. K. Neumann, Quido Maria Vyskočil, Rudolf Těsnohlídek aj.

3.2.3. Rubriky a zajímavé články

První číslo druhého ročníku začíná opět úvodem, ve kterém je čtenáři slíbeno větších výsledků než v ročníku předešlém. Už od začátku tu můžeme vidět velká jména jako Viktor Dyk a jeho dvě básně *Sonet altruistní* a *To jaro tesklivé*. Také tu najdeme básně Karla Tomana *Kašpárek resumuje*, již věnoval redaktorovi *Moderního Života* Romanu Haškovi. A od něj tu rovněž otištěna povídka *Ola*, dokončuje ji až v čísle pátém. Ani jméno Julius Skarlandt není v prvním ročníku zapomenuto a nalézají se tu jeho básně *Neodcházej!* a *In tenebris lucem*. V rubrice *Z moderní poesie německé* nalezneme překlad básně *Panův útek* od německého básníka Otta Julia Bierbauma.

V druhém čísle je otištěna úvaha *Včera, dnes a někdy jindy* od Stanislava Kostky Neumanna a také básně *Písně*, již napsal pod pseudonymem Theodor Lokalides. Vidíme zde i začátek povídky *Ostny* od Stanislava Kovandy. Tři strany jsou věnované třem básním *Tváří z východu*; *Tragika idolů, smutku a bolesti* a *Příchod duše* napsané Musilem B. z Daňkovských. V rubrice *Z moderní poesie německé* můžeme najít tři básně Camilla Hoffmanna, byly to *Villa Sch*; *Bílá krajina*; *Má tichá píseň*. Nalezneme tu také dokončení povídky *Slavnost Astarty* z minulého čísla, kterou napsal Adolf Velhartický. A v neposlední řadě se tu objevuje symbolistní báseň významného českého básníka Jaroslava Havlíčka *Tajemství moře*.

První dvě strany třetího čísla zabírají básně Fráni Šrámka, byly to *Vášnivě importu* (věnovaná S. K. Neumanovi); *Zpíval asi jeden pirát*; *Bylo snad pozdě*; *Tragické chvíle* a *Pohádka*. Ve všech třech básních je velmi znatelný motiv smrti. Najdeme tu také otištěné druhé jednání tragédie *Mrtvé město* od italského spisovatele Gabriela D'annunzia, která je dokončená až v čísle čtvrtém. Přeložil ji pro tento časopis H. Hart. Tato hra je typicky dekadentní. V tomto čísle začíná i trochu ironická povídka *Milovali jsme příliš* od Josefa Lukavského. Nalezneme tu i povídku francouzského spisovatele Anatola France, jež nese název *Pěvec z kyme*, jejíž konec najdeme až v čísle dalším. Už od začátku ukázky můžeme vidět symbol červené a bílé barvy. Nalezneme tu i čtyřstránkovou glosu k jubileu básníka od Neklana. V tomto článku se dočteme o Jaroslavu Vrchlickém a především o zachycení jeho prózy a poezie.

Ve čtvrtém čísle vidíme především povídky, které pokračují z minulých čísel, ale je tu i zajímavá báseň Pavla Skřivana *Moje milá*, v níž přiřazuje lásku ke změně ročního období, a najdeme tu také i úvahu *Umění – k čemu – pro koho*, kterou napsal Leo Berg. Nutí nás v ní k myšlence, co jest účelem básně a zda vůbec nějaký má. Polemizuje, jaký je hlavní faktor umění (bůh, lidstvo, forma, idea, publikum), zda je umění především o otevření a zobrazení sebe sama nebo jestli je vytvořeno pro publikum. Dochází k názoru, že musí existovat obě tyto roviny a že cílem ani účelem není idea básníka, ale je jím on sám.

Páté číslo začíná básněmi Jiřího Mahena, a to jsou *Je škoda milostí* a *Písnička o planém idealismu*. Vidíme zde opět symbol červené a bílé barvy a především jsou o umírání a smířením se s tím. Další tři strany jsou věnované Fráňovi Šrámkovi. Jako první vidíme povídku *Případ celkem záhadný* a poté následují dvě básně *Historie romanticky zbarvená, ale neromanticky podložená* a *Motiv k epilogu*. Nalezneme tu i dokončení povídky *Milovali jsme příliš* od Josefa Lukavského, jež je z knihy *Ironické povídky o milování*. Po dlouhé nečinnosti tu K. H. Hilar přispěl se svou sedmistránkovou povídkou *Konec mládí*.

Na začátku čísla 6. a 7. jsou otištěny symbolistní básně Antonína Sovy, a to *Masce s očima přítele*; *O sklepníku a jeho milá*; *Ballada o zapadlém geniovi*. Dále je tu báseň Jiřího Karáska ze Lvovic *Bravo, princezno!* Nechybí tu opět Fráňa Šrámek a jeho rozsáhlá povídka *Plameny*. Můžeme tu i najít novou povídku *Král Feros* od Adolfa Velhartického a básně Romana Haška *Maják*; *Dny stejně šedivé* a *Včera jsi byla mou*.

V osmém čísle najdeme *Verše* Stanislava Kostky Neumanna, povídku *Vězeň politicky* Jiřího Mahena. Velmi nás v tomto čísle zaujala úvaha *O slohu* z knihy *Überwindung des Naturalismus* od Herrmanna Bahna. Snaží se nám objasnit rozdíl mezi mluvou psanou a mluvenou, ale tvrdí, že se i ve většině věcí shodují. „*Psaní a mluva chtějí totéž. Chtějí sdělit okamžitý výraz duševní, ať se vyjadřuje v myšlence či v pocitu nebo v náladě*“¹⁸ Říká také, že sloh má vyjadřovat osobu a její duševní stavy, logickou i sentimentální stránku člověka a také závislost mezi posluchačem a spisovatelem.

V posledním dvojčíslu 9. a 10. můžeme opět vidět básně Fráni Šrámka, zabírají tři strany a jsou to *De profundis*; *Episoda rytířská*; *Bída krve*; *Kapitola třicátá*; *Velký pátek* a *Pijáci*. Poté následují symbolistní básně francouzského básníka Maurice Maeterlincka, jmenují se *Nuda*; *Duše noci*; *Duše ve skleníku*; *Zimní touhy* a *Odpoledne*.

---

¹⁸ BAHN, Hermann, O slohu. *Moderní Život: Orgánu spolku literátů mladé generace „Syrinx“*. 1903, 2(8), s. 221

Najdeme tu také ukončení povídek Adolfa Velhartického a Stanislava Kovandy. Druhý ročník končí básní Fráni Šrámka *Starému zvoníku v Šimáčkovících*.

V časopise *Moderní život* nalezneme rubriky *Obzory*, *Literatura*, *Polská literatura* a *Divadlo*. Rubriku *Obzory* psali V. CH. Banjom, Leo Freimuth, Roman Hašek K. H. Hilar, H. Lang, Josef Lukavský, Jirí Mahen, J. S. Mach, Musil B. z Daňkovských, Neklan, Rudolf Těsnohlídek a Karel Toman.

V rubrice *Literatura* nacházíme recenze knih jak od českých autorů, tak i od zahraničních. Začíná to vždy článkem *Z nové české poesie* a *Nová prosa*, ve kterých nám autor představuje nová díla. Už v prvním čísle je otištěna recenze na knihu *Pampeliška* od Quida Maria Vyskočila. Dále se tu setkáváme s recenzí na *Baladu o jednom člověku a jeho radostech* od Antonína Sovy aj. Zajímavým článkem nám přišel *Kalendář revolucionářů*. Dozvídáme se, že S. K. Neumann zredigoval kalendář, ve kterém propaguje anarchii a představuje její ideál. „*Anarchie vybraných duchů, tolik duševně aristokratická ve svém demokratismu, povznesená literární Anarchie jemných duší, stvořivši si nejkrásnější, nejsilnější a nejrozkošnější svět Snu na bolestech skutečností. Je to hrdá představa člověka dokonalého, jenž suverénně by žil svobodnou smlouvou připojil se k společnosti.*“¹⁹ Přestavuje v něm také Šrámkovy básně, prózy od Opolského, Gelnerovy karikatury a kresby Jana Lemanna, Vallotona aj. V této rubrice také zjišťujeme, že ve Francii vyšla kniha *La poésie tschquw contemporaine* od Ernesta Gauberta, v níž velmi sympaticky hovoří o české poezii. Jako první se zmiňuje o starších básnících, a to K. H. Máchovi, Vítězslavovi Hálkovi, Janu Nerudovi a Jaroslavu Vrchlickém. Poté přechází k poezii současné. Jako hlavní představitele této generace jmenuje Karla Hlaváčka, Jiřího Karáska a S. K. Neumanna. Se zvláštním uznáním se zmiňuje o Otakaru Březinovi.

Rubrika *Obzory* nám představovala různé zprávy, a to politické, literární anebo umělecké. Najdeme tu například článek *Umění a vliv*, který vypráví o článku od Viléma Barnet z listu *Moderní revue*. Jedná se v něm o tom, zda by se měla lidem zveřejňovat pouze dobrá umělecká díla. Také se tu dočteme o stížnosti na špatný knižní trh, protože knihy vycházejí bez umělecké úpravy, ale veřejnost to netrápí. Další stížnost se zaměřovala na článek v časopise *Rozhledy*, ve kterém bylo po padesátém výročí narození Jaroslava Vrchlického jeho jméno zneuctěno. Útok se zejména týkal jeho děl.

---

¹⁹ NEUMANN, S. K., *Kalendář revolucionářů. Moderní Život: Orgánu spolku literátů mladé generace „Syrinx“*. 1903, 2(1), s. 54

Z rubriky *Divadlo* jsme se mohli dozvědět, jaké divadelní hry se zrovna hrály a posudky na ně. Dočítáme se tu například o dramatu *Závrať* od Václava Hladíka, také o legendě *Pod jabloní* od Julia Zeyera a o hře *Olga Rubešova* od F. X. Svobody. Všechny se odehrávaly v Národním divadle.

Rubrika *Polská literatura* nám představovala autory jako Piotr Chmiecowski, Maria Konopnicka, Kasimiers Prscrwa-Tetmajer aj.

3.3. Vybraný článek

Pro podrobnější analýzu jsme si vybrali verše Pavla Skřivana, které se objevily v 1. ročníku, v 2. čísle. Jedná se o tři básně – *Cesta k mému já*; *Večer* a *Nálada*. Všechny tři básně pojí stejné motivy, jako jsou samota a skepse ze života. Každá z nich je poukázána na příkladu přírody. Můžeme u všech také najít city, jejich individualitu, zoufalství a odchod od víry.

3.3.1. Cesta k mému já

Hlavním tématem básně *Cesta k mému já* je, jak už sám název napovídá, stížnost jeho životní cesty. Mezi motivy můžeme zařadit prázdnotu, stáří a nespokojenost. Zařadili bychom ji jako dekadentní báseň s impresionistickými prvky. Je plná přírodní lyriky, ale najdeme tu i odklon od boha a úpadek jeho života a individualitu. Báseň má tři sloky a každá obsahuje 4 verše, jež jsou sdružené. Je psána spisovným jazykem, obsahuje rovněž knižní slova (vetchý, zemdleno, zmírá). Nalezneme tu i spousta personifikací (starý dub a vřes se chvěje nad útesem; víra nudou zívá; radost monotónně zní; naděj zpívá; láska spí; kříž tu usnul; nahá pole lkají; cit sedá; vyschlá řečiště a opuštěná hnízda němě naříkají aj.)

V úvodním verši „*Jde vyschlou lučinou a chvilku močálem a chvilku starým lesem, [...]*“²⁰ vidíme kontrast jeho cesty a nejspíše i životní nespokojenosti. V personifikaci „*kde starý dub a vřes se chvěje nad útesem, [...]*“²¹ cítíme jeho stáří a strach z blízké smrti. Dále „*kde vůle oněmí, kde hlas už neslyšet, kde víra nudou zívá,*

---

²⁰ SKŘIVAN, Pavel, *Cesta k mému já* *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

²¹ Tamtéž

[...]“²² popisuje nedostatek vůle, odklání se od boha a už nevěří, že se životlepší. V přirovnání „*kde radost monotónně zní* [...]“²³ vnímáme, že je nešťastný, protože radost většinou přichází ve vlnách a není pořád stejná. „*a naděj staré elegie zpívá*.“²⁴ se navrácí ve vzpomínkách do minulosti.

Další sloka začíná veršem „*Jde úžinou, kde láska spí, jež nežila a v srdci neprocitne, kde z dlouhé chvíle časem bledá jiskra chtění do tmy líné kmitne*.“²⁵ Autor postrádá city, a i když se o ně pokusí, pořád nic hezkého nepřichází. V „*I vetchý starý kříž tu usnul, na něm zubožená socha Krista*, [...]“²⁶ můžeme chápat, že jeho víra už odešla. A na konci druhé sloky „*a za ní schoulen sedá cit, ten bledý nedokrevný altrnista*.“²⁷ nacházíme, kde se jeho emoce schovávají.

V posledním sloce cítíme jeho únavu ze života, kdy už vše umírá a stále dokola si opakuje tu melancholii jeho života, a naříká, že neprožil ho lépe. „*Je všechno zemdleno a ticho kolem, jenom nahá pole lkají a vyschlá řečiště a opuštěná hnída němě naříkají; zde zmírání nadšení, i pláč i jásot smíchu zní tu unaveně. Já touto cestou se strnulým zrakem sebe hledat chodím denně*.“²⁸

3.3.2. Večer

V této básni jde o zachycení děje, kdy se vypravěč prochází večer městem. Mezi motivy můžeme zařadit především únavu a zoufalství ze života. Jedná se tedy o dekadentní báseň. Skládá se pouze z jedné sloky, která má deset veršů, ty jsou napsané volně. Je napsaná spisovně, místy s knižními slovy (retů, znavená, kdes) Najdeme tu rovněž personifikace (vlahá tma přikrývá lilie, zem ze sna vyčítá, housle žalují) a také metaforu (tekutý chléb). V posledním verši se objevuje epizeuxis (tolik, tolik žalují).

Na začátku sloky se dozvídáme, že se pomalu stmívá „*Vlahá tma přikrývá lilie vzplanuté vášní*, [...]“²⁹ Verš „*znavená zem ze sna vyčítá neplodnost vyžilým klasům*.“³⁰ Vnímáme, že příroda pomalu umírá, jedná se tedy nejspíš o konec podzimu. Z „*Nad úzkou*

---

²² SKŘIVAN, Pavel, Cesta k mému já, *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

²³ Tamtéž

²⁴ Tamtéž

²⁵ Tamtéž

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

²⁸ Tamtéž

²⁹ SKŘIVAN, Pavel, Večer, *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

³⁰ Tamtéž

mezi dosud voní žhavý dech spojených retů.“³¹ si představíme milence, které se tam před chvílí líbali. Autor nejspíše prochází kolem hospody, protože ve verši „*Proletariat strhaných očí do vyschlých jícnu lije svůj palčivý tekutý chléb; kdos cestou vrávorá a objímá vlahou tmou a směšně gestikuluje.*“³² vidíme nějaké unaveného dělníka, který zapíjí své neštěstí pivem a dále se tu prochází i opilec.

Ve „*Zvony vážným akordem dávají usínajícím chud'asům své požehnání.*“³³ poznáváme kostel odbíjející večerní hodiny. Ve verši „*Do roztoužené tmy chvěje se žalující píseň houslí; [...]*“³⁴ nám slovo žalující evokuje pocit samoty a smutku. A v posledním verši „*A ty housle tolik, tolik žalují.* –“³⁵ můžeme vidět jeho naprosté zoufalství.

3.3.3. Nálada

V poslední básni autor vzpomíná na své mládí. Mezi motivy patří staří, vzpomínky a smutek. Opět jsou básnickovy pocity připodobněny přírodě. Jde tedy opět, jako u první básně, o dekadentní báseň s impresionistickými prvky. Skládá se ze tří slok a čtyř veršů, které jsou sdružené. Je napsána spisovným jazykem s knižními slovy (bol vidin, jet'). Můžeme tu vidět opět nějaké personifikace (stará pláče víra; jdou vůně včerejšího hříchu; melancholický déšť; uplakanou cestu)

Hned z prvního verše pocítujeme básníkův smutek a nostalgii „*Déšť melancholický les zamyšlený chladí.*“³⁶ Ve větě „*V mech porosený kleslo moje mládí. Tou uplakanou cestu v polním tichu jsou jemné vůně včerejšího hříchu.*“³⁷ vnímáme, že autor vzpomíná na své mládí a svou první, už dávno ztracenou, lásku.

V další sloce vnímáme jeho pochmurnou náladu. „*Bol vidin sklamaných se v sytých mlhách tratí, [...]*“³⁸ Ale přichází pouze výsměch. „*[...] jen sarkastické echo v duši zas se vrátí.*“³⁹ Autor stále zoufá o nějakých citech, i když je nebude tak cítit jako

---

³¹ SKŘIVAN, Pavel, Večer, *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

³² Tamtéž

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž

³⁶ SKŘIVAN, Pavel, Nálada, *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž

v mládí, ale už je na to moc starý „*Mdlá, snívá touha v duši veplout váhá; v plen zvrhlým vášním padla Pravda nahá.*“⁴⁰

V posledním odstavci se dozvídáme, že už nemá žádnou sílu ani víru. „*Zlá síla protestů v pěst ruku slabou svírá; kdes v ironické mlze stará pláče víra.*“⁴¹ Ale nakonec cítí i trochu naděje. „*Jeť chvíle tvoření, v níž rodí se i zmirá.*“⁴²

---

⁴⁰ SKŘIVAN, Pavel, Nálada, *Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění*. 1902, 1(2), s. 24

⁴¹ Tamtéž

⁴² Tamtéž

4. OBZORY

Časopis *Obzory* zahrnoval pouze jeden ročník, který vycházel v letech 1905-1906.

4.1. První ročník

U následujících prakticky zaměřených kapitol budeme opět vycházet ze samotného časopisu a z vlastních poznatků.

4.1.1. Obecné vydavatelské informace

Umělecký měsíčník *Obzory* vycházel od 1. listopadu 1905 do 10. října 1906 a redigoval ho Antonín Bouček. Majitelem, vydavatelem, grafikem a ilustrátorem byl Vratislav Brunner. Časopis se tiskl v Knihtiskárně Dyk a Ryba Praha-Vršovice. Jedná se pouze o jeden ročník, který zahrnoval 10 čísel. První čtyři čísla vycházely vždy 1. v měsíci. 5. číslo vyšlo 5. března 1906, 6. a 7. dvojčíslo vyšlo 20. dubna 1906. Svazek 8-10 vyšel 10. října 1906 a stál 3 K. Periodikum se mohlo předplatit na rok za 3 K, do ciziny za 3,50 K. Jedno číslo časopisu stálo 3 h.

Všechna čísla byla svázána do jedné knihy, která začínala obsahem celého časopisu. Tiskl se ve formátu A5 a byl výhradně černobílý. Jednotlivá čísla časopisu měli rozsah 27-30 stran. Dvojčíslo 6. a 7. mělo 53 stran a svazek 8-10 zahrnoval 65 stran. Na titulní straně můžeme vidět pouze jednoduché logo časopisu, obsah daného čísla a o cenu a předplatné daného čísla (viz obrazová příloha č. 3). Další strana se skládala ze zpráv z redakce a inzerce. Každé číslo obsahovalo dvě obrazové přílohy, jedna kresba se vyskytovala hned na začátku časopisu a byla ji věnována celá strana, druhou kresbu dostávali pouze abonenti. Byly velice atraktivní, většinou ji tvořila kresba nebo dřevoryt. V časopisy *Obzory* jsou otištěné kresby od A. Dürera, Vincenta van Gogha, Édouarda Maneta, Félixé Vallottona aj. Poslední dvě strany tvořila opět inzerce, zprávy od redakce a dále také informace o redakci a kam zasílat svou tvorbu.

4.1.2. Hlavní přispěvatelé

Básněmi do tohoto periodika přispívali Viktor Dyk, Stanislav Kostka Neumann, Jiří Mahen, Antonín Sova, Fráňa Šrámek a Karel Toman aj. Na povídkách se podíleli zejména Jindra Kopecká, H. Lang, Helena Malířová, Viktor Pokorný, Fráňa Šrámek a Rudolf Těsnohlídek. Nalezneme tu i některé studie, polemiky a zprávy, a to od H. Langa, Jana Maxe, Jana Opolského a Rudolfa Těsnohlídka. V *Obzorech* se můžeme setkat i se zahraničními spisovateli, byli to například Antonio Betramelli, Ivan Alexejevič Bunin, Tristan Crobiere Charles-Louis Philippe, Josef Rosenzweig, Rudyard Kipling, Jan Wroczyński, Stefan Żeromski aj.

4.1.3. Rubriky a zajímavé články

Obzory přinášeli prózy a verše jak původní, tak přeložené. Objevovali se tu studie, polemiky a zprávy o literatuře a umění vůbec. Na začátku každého časopisu můžeme spatřit kresbu a na konci najdeme rubriku *Poznámky*. Kresby v časopise jsou zobrazeny v následující tabulce:

Autor	Název kresby	Číslo	Strana
Jones Burne	Kresba	7.	154
Albrecht Dürer	Rytíř a lancknecht	1.	2
	Svatý Krištof	5.	98
Vincent van Gogh	Kresba	10.	202
Katsushika Hokisai	Hříčky boha větru	2.	26
Édouard Manet	Olympie	8.	186
Nikolas Roerich	Peleas a Melissanda	4.	74
Félix Vallotton	F. Dostojevskij	3.	48
	Lenost	6.	122

Zdroj: vlastní tvorba

První číslo začíná prologem známé knihy *Milá sedmi loupežníků* od Viktora Dyka. Tohle dílo bylo velmi ovlivněné anarchismem. Následuje dílo Jindry Kopecké (žena

Rudolfa Těsnohlídka) a její povídka *Exotikon*. Můžeme tu také najít báseň *Třicet šest* od Fráni Šrámka, v níž je na první pohled vidět téma války. Najdeme tu také povídku Jiřího Mahena *Fortissimo*, kterou věnoval sochaři Janu Štursovi. Rovněž i Antonín Sova přispěl do tohoto díla svou symbolistní básní *Hříšnice*. Na konci každého čísla můžeme najít otištěné dopisy Alberta Dürera, které píše Jakubu Hellerovi. *Z listů Albrechta Dürera, I.* se dočítáme o jeho návštěvě v Benátkách, ve kterých ses učí novému umění. Hovoří o tom, že italští malíři jeho tvorbu zprvu neakceptovali.

Ve druhém čísle nalezneme povídku *Zvěstování andělské* od Rudolfa Těsnohlídka, která končí až v čísle pátém, a také dokončení povídky Jiřího Mahena *Fortissimo*. Můžeme tu také vidět přírodní poezii Karla Tomana *V říjnu*. *Z listů Albrechta Dürera, II.* se nyní dozvídáme, že dokončil svůj obraz a získal za něj velké ohlasy.

Číslo třetí je z poloviny věnováno Václavu Máchovi (prasynovec Karla Hynka Máchy). Rudolf Těsnohlídek o jeho úmrtí píše ve své zprávě *Ptáci odletí a květy opadají*. Za touto zprávou následuje šest básní Václava Máchy, a to *Otvírám . . .*; *V Krajině, Chanson*, „*Och, to já ráda . . .*“; *Komáři*; *Věžeň*; *Má studánka*. Dále Jan Opolský ve článku *Divadlo* polemizuje o místním divadle a uvádí, jaké vzpomínky se mu s ním pojí. Zdůrazňuje také, že: „*Mluvíti o divadle a nemíniti herců, může býti tolik, jako pohlížeti na hodiny bez rafiji*“.⁴³ *Z listů Albrechta Dürera, III.* se nyní dočítáme o tom, že se rozhodl pracovat na obraze pro Jakuba Hellera. Malba bude mít „jakási“ křídla, která budou zvenčí pomalovaná barvou kamene (šed' v šedi).

Čtvrté číslo začíná impresionistickou básní *Sen o topolu* od Jindry Kopecké. Najdeme tu dvě básně S. K. Neumanna ze sbírky *Z-ické idyly*. Můžeme v nich najít znaky vitalismu a antimilitarismu. Najdeme tu dokonce dekadentní báseň *Rty* od Romana Haška, redaktora časopisu *Moderní život*. Následuje článek H. Langa *Divadelní krize*. Vnímáme zde autorovu potřebu o zlepšení divadelní kritiky. Je toho názoru, že nestačí pouze vytvářet nové divadelní hry, ale důležité jsou i úvahy o nich, a že by se měla půda dramatu důkladně zrevidovat. *Z listů Albrechta Dürera, IV.* se tentokrát dozvídáme o tom, že chce své dovednosti předávat dál. A ve svém dopise si slíbí vytvořit knihu o umění. „*Poněvadž to však jest vlastní základ vši malby, umínil jsem si, utvořiti všem jinochům umění oddaným základ a dáti jim návod, jak by měli měření kružítkem a krokvicí používati a z toho pravou pravdu poznávati a před očima viděti, aby nejen pojali lásku k umění*

---

⁴³ OPOLSKÝ, Jan, *Divadlo. Obzory*. 1903, 1(3), s. 62

a rozkoš z něho, nýbrž aby se též dostali k pravému a lepšímu porozumění téhož, [...].“

44

Na začátku pátého čísla najdeme báseň Jiřího Mahena *Štědrý večer 1905*, za ní následuje báseň *Košíček a S ni společně*. Toto číslo se zabývá i uměním na ruském území a můžeme tu tedy o tomto tématu najít dva články. První se jmenuje *Duch Starého Ruska v moderním umění*, napsal ho Sergěj Makovský. Zde se dozvídáme o změně umění ze starého na nové a tvrdí, že stará forma umění byla lepší. Především se ale zaměřoval na život a malby Nikolaje Roericha. Můžeme v článku zjistit, že jeho obrazy byly neobyčejně různé, a to kresbou, technikou i koncepcí. Roerich patřil k umělcům, kteří toužili po neustálém vývoji. Druhý článek nese název *Z dějin ruského krále ducha* od Tadeusze Malepiňského, z rukopisu ho přeložil K. Rypáček. Tato polemika se týká Dostojevského. Autor se snaží vysvětlit, kým Dostojevskij byl a snaží se najít podobnost mezi ním a postavami z jeho děl. Můžeme tu rovněž najít povídku *Lodi sedmi bratří* od italského spisovatele Antonio Beltramelli, dokončení najdeme až dalším čísle, a báseň *Píseň v červnu* od Viktora Pokorného. *Z listů Albrechta Dürera, V.* zjistíme, že napsal knihu o malířství a žádá Pirkheimera o napsání předmluvy k jeho *Nauce o rozměrech*. Na závěr uvádí, že jeho nauka nebude nejlhčí na pochopení. „*Nikdo se též nesmí dát odstrašit, nebude-li všemu hned rozumět, neboť co jest lehounké, nemůže býti mnoho umělecké, co však jest umělecké, vyžaduje píle, namáhání a práce, než to může býti pochopeno a naučeno.*“⁴⁵ V tomto čísle jsou dopisy Albrechta Dürera otištěny naposledy.

Dvojčíslo 6. a 7. začíná krátkou povídkou *O velké touze* od Heleny Malířové. Je o ženě, která příliš toužila po lásce, ale přišel ji do cesty někdo zvrácený. Najdeme tu také drama *Tajemství* od B. Bergmann. Ve *Vzpomínce na Alexandra Lange Kiellanda* se Rudolf Těsnohlídek loučí s nejvýznamnějším představitelem norského literárního romantismu 19. století. Vzpomíná o jeho životě soukromém i literárním, jak se s ním seznámil a představuje nám díla, která napsal. Poté tu také můžeme narazit na povídku povídku *Henri Heine-ovi*, kterou napsal Charles-Louis Philippe. Je to o neopětované lásce a nese prvky naturalismu. Poté vidíme báseň *Večer* od Jiřího Mahena a posledních 13 stran zabírá *Jarní píseň* od Viktora Pokorného.

Svazek 8-10 začíná promluvou redakcí. Oznamují, že tímto číslem končí 1. ročník *Obzorů*, a žádají o zaslání předplatného. Děkují čtenářům a také i těm, kteří se podíleli na tomto periodiku. Slibují také vydávání dalšího ročníku, ale pouze pětkrát do roka kvůli

⁴⁴ DÜRER, Albrecht, Z listů Albrechta Dürera IV. *Obzory*. 1903, 1(4), s. 93

⁴⁵ DÜRER, Albrecht, Z listů Albrechta Dürera V. *Obzory*. 1903, 1(5), s. 119

nedostatku literárních příspěvků. Nakonec ale slíbené nedodrží a časopis *Obzory* končí prvním ročníkem. Na další straně už můžeme spatřit dvě básně francouzského básníka Tristana Corbiera, a to *Štěstí u žen a štěstí* a *List z Mexika*. Následuje povídka *Prodavačka Damašku* od Rudolfa Těsnohlídka a *Pohádka o lískově ženě* od Jindry Kopecké. Rovněž tu najdeme impresionistní báseň *Letní večer doma* od polského spisovatele Josefa Rosenzweiga. Vidíme tu také další básně ze sbírky *Z –ické idyly* od S. K. Neumanna. Je tu i otištěna severní legenda *Velga* od ruského prozaika Ivana Bunina. Z ruštiny nám tuto povídku přeložil V. Smrž. Časopis končí rozsáhlou povídkou *Ony* od známého britského spisovatele Rudyarda Kiplinga.

V tomto časopise, vždy na poslední straně, najdeme rubriky *Poznámky*, tato rubrika začíná až od čísla druhého. V první řadě se v ní dočteme, jaké kresby můžeme v konkrétním čísle nalézt. Dozvíme se v nich také, jaké byly výstavy, byly to například Souborná výstava A. Borisova v Rudolfinu a jeho malované krajiny, dále také Výstava dánského umění, která se však na první pohled zdála zvláštní, protože si myslí, že k nim nepřinesla nic nového ani dobrého. Můžeme se tu dočíst i o malíři přírody V. Radimském, povídají o něm, že jeho krajiny jsou velmi jemné plné svěžesti, světla a vzduchu. Přečteme si tu také o návštěvě ruského uměleckého divadla v Praze, hrán byl Alexeje Tolstého *Čar Fiodor Joannovič* a *Strýček Váňa* od Antona Pavloviče Čechova. A můžeme tu také najít články o jiných časopisech, zrovna vydávaných. Byly to například *Šibeničky*, *Rudé Květy* anebo „*Wir*“, což byla revue pražských Němců.

4.2. Vybraný článek

Pro podrobnější analýzu jsme si tentokrát vybrali ke zkoumání prózu. Jedná se o povídku *Prodavačka damašku*, kterou napsal Rudolf Těsnohlídek. Tato povídka se objevila v posledním souborném čísle 8-10.

Povídka nám vypráví o tragickém životě prodavačky damašku a marnosti její existence. Jde především o hledání krásy, kterou ztratila, bez ní je její život ztracený a potácí se v deziluzi. Můžeme tu najít symbol bílého damašku, jde o světlo a krásu jejího života. Také je tu často zmiňovaný jasmín, jenž je symbolem lásky. Dále tu vidíme symbol hrobu, na kterém sedí a přemýšlí o svém životě a černého šatu, který odkazuje na její smutek.

Povídka se odehrává ve městě, především v jejím bytě a vilové čtvrti u řeky, kam chodí prodávat damašek. Jedná se období tří let, vnímáme čas díky proměně ročního období.

Povídka je vyprávěna chronologicky, er-formou, pouze s pár přímými řečmi. Důležitá byla přímá řeč „*To je prodavačka damašku.*“, která se objevila v textu třikrát.

Hlavní postavou příběhu je prodavačka damašku, mladá kolem dvaceti let, snědá a štíhlá. Důležitou postavou je osamělý mládenec. Jako další se tu objevuje žena v modrých šatech, starý, slepý a hluchý hudebník, děti, stařeny, a kluci s děvčaty.

Povídka je napsána spisovným jazykem. Najdeme tu i některá knižní slova (skráně, jakživa, myslila, zračilo, opětně, ztajované atd.), historismy (kročej), přechodníky (sedávajíc, vysnivší). Objevuje se tu hojně metafor (červené sametové květy, šípkové rty atd.), personifikací (zamlklé náměstí, zachmuřené dveře, žalostné housle, oblaka letem labutím plula, vlny ji vítaly a myly břeh, oči vymřeli atd.) a přirovnání (klidně jako motýl s rozpjatými křídly, plachost holuba lesního, rozkvetlá touhou, bělostný jak lupínky třešňových květů, měkký jak výpary teplého mléka, vábivost lučního pramene, boky plné a sladké jak velkorzné hrozny atd.).

Na začátku povídky nás dlouhým líčením jejího vzhledu vypravěč seznamuje s hlavní postavou. „*Byla vysoká, štíhlá a snědá. Měla sametovou hebkost nočních motýlů a květin. Když promluvila, dva temně červené sametové květy se dotkly a rozvoněly se, a každá projev její bytosti hladil tou černorudou, sametovou hebkost, jen kostlivé a chladné ruce netratily bělosti a její šípkové rty se podlily. Chodila v táhlém černém šatu a sčesávala vlas na skráně, že její obličej byl bledší a útlejší a zdál se i křehčím než choulostivá květina*“⁴⁶ V tomto úryvku cítíme nevinnost mladé dívky.

Dále se příběh přesouvá do vilové čtvrti města, kde prodává bílé damašky. Tuto činnost si velmi užívala. „*Kdykoliv navracela se do starých ulic na řekou, zasvitlo něco v jejím odhmotnělém zjevu pableskem rozradování.*“⁴⁷ Důležitým momentem příběhu je, když dívka přichází k tichém domu, v němž se potkává s mladým samotářem, do kterého se ihned zamiluje. „*A tu stál s čistým, osluněným úsměvem a zvolna zavřela se za ním opětně jeho samota a prodavačka zůstala zapomenutě u zamčených dveří. Nedýchala téměř, zhasla její úzká, snědá tvář, oči vymřely a odcizily se všemu okolí.*“⁴⁸ Od tohoto setkání nemůže dívka na muže zapomenout a vrůstá její touha po něm.

Velmi výraznou roli pro ni hrál její bílý damašek, představoval světlo a její útěchu života. „*Rozestírala svůj poklad na pohovku ve výklenku chudého bytu a kladla vzácně na tuto roušku své drahocenné tělo. Nezářilo v naprosté tmě, stalo se však svrchovaně*

---

⁴⁶ TĚSNOHLÍDEK, Rudolf, Prodavačka damašku. *Obzory*. 1903, 1(8-10), s. 170

⁴⁷ Tamtéž, s. 171

⁴⁸ Tamtéž

*jemným, splynulo s bělostností látky a prázdnou tmou.*⁴⁹ Bílý damašek pro ni také i představoval krásu. „[...] a ona se těšivala, až přijde večer, jak zahalí se v šat damaškový a jaká to bude podivínská láska v jeho tulivých záhybech a řásných vlnách. Spozorovala, že tělo její nyní je bělejší a hebké a prsty užasly, kdykoliv mimoděk pohladily hrdlo a spouštěly se na prsa a odvažovaly se na boky plné a sladké jak velkožrné hrozny.“⁵⁰

Chtěla tuto krásu odhalit neznámému mladému muži a šla tedy za ním. Místo něj otevřela dveře žena. „*Před ní stála žena modrá, hvězdná, zářivá jak sama zimní noc. Když promluvila, zdálo se, jakby s oddaných snětí divoké révy kapky sklouzaly do kamenné studánky.*“⁵¹ Její tužby a sny se tímto okamžikem rozplynuly. Žena od ní odkoupila její látku a tak i dívka přišla o svůj největší poklad – bílý damašek. Dívka se potácí v neštěstí, sedá si k řece a drží kytici jasmínu. Ten vnímáme jako symbol její ztracené lásky.

Na dalších stránkách můžeme najít, jak se snaží najít krásu, kterou ztratila. „*Stala se lhostejnou k životu i smrti, na její tmavý šat usadil se prach, vlas nedal se sčesat a všude se dívali na ni jak na poběhlíci.*“⁵² Dívka na duši chřadla a stále tragicky vzpomínala na mladého muže.

Její nostalgii a smutek cítíme z řádků, kdy se vydává na hřbitov se svíci v rukou a stále přemýšlí o muži, do kterého se zamilovala. „*Koupila velkou svíci a šla do zastřené koutku hřbitova. Našla propadlý hrob pod rozželeným dvěma břízkami. Rozžala svíci a myslela na svůj pustý život. Listí ji napadlo do klína na ustydle ruce. Vzpomněla na šerý dům a hvězdný úsměv zatřpytil se na šípkových rtech.*“⁵³ Všechny útrapy, které cítila, se z ní najednou smývají a přichází k ní radost a touha po opětovné nalezení krásy. „*Rozpomněla se, že nemůže prý člověk zemřít, pokud neprošel krásy nebo hoře tolik, co mu bylo určeno, aby duše byla čistá jako rozpuklé květy.*“⁵⁴

Její hledání bylo zdlouhavé, vysilovalo ji, cítila se opět pesimisticky. Myslela si, že se lidé vysmívají jejímu vzhledu. „*Byly to snad její hladové oči a zapadlá, odříkavě smutná ústa, málomluvná a zledovělá. Či byl to chudý šat a prosebná ubledlost nikdy*

---

⁴⁹ TĚSNOHLÍDEK, Rudolf, Prodavačka damašku. *Obzory*. 1903, 1(8-10), s. 172

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž, s. 174

⁵³ Tamtéž, s. 174-175

⁵⁴ Tamtéž, s. 175

nenasycených? [...] Svitlo ji najednou. Byla velmi podobna bloudilým, černým dětem noci... “⁵⁵

Její hledání krásy skončilo v okamžiku, když večer přišla do divadla a dívala se na obraz „*Beauté Imortelle*“ Představoval symbolistní zobrazení ženy jdoucí krajinou. „*Kosé paprsky padala do ledové krajiny, řídké a těžko se prodíraly mlčením. A kdesi vzadu vykukovala polosedutá zeď, jen několik pídí, snad lidského obydlí, střecha z přelámaných, zetlelých prken a z kamení a na všem cizopasný, skrčený lišejník a před chatou žlutý pes s tlamou zdviženou, uchystán zavýt a jeho oči leskly se jako led. A ta dívčí postava zlomeně klesala vzad, jak by jí vítr srážel, ze všeho vál tuhý, nepouhnutá mráz. [...]*“⁵⁶ Díky tomuto obrazu si uvědomila, co vlastně celou dobu hledá a nachází v v něm naději na spasení svých chmur.

Cestou zaslechla o krásné ženě, která umřela kdesi na jihu, na kraji pouště, a usmyslela si, že je to ta žena v modrém, kterou potkala v tichém domě u mladého muže. Běžela ho najít. Poznal ji. „*Prodavačka damašku.*“ A dívka spatřila v jeho bytě svůj bílý damašek. „*Svlékla táhlý černý chudý šat a s celou svou důvěřivou něhou a krásou ulehla na bělostné roucho. Zdálo se jí, že rozlévá v mlžnou záři. Snesl k zádumčivé pohledy, bylo v nich vyhaslo a tma. A onna vzpomněla na jasmíny a na to, že bylo jaro a léto a že je uštkaná, opadaná jeseň. A že dlouho, nevyslovitelně dlouho čekala.*“⁵⁷ Na konci příběhu vnímáme, že bílý damašek pro ni představoval jedinou naději a radostí života, pro který žila a rozhodla se i umřít.

---

⁵⁵ TĚSNOHLÍDEK, Rudolf, Prodavačka damašku. *Obzory*. 1903, 1(8-10), s. 175

⁵⁶ Tamtéž, s. 176

⁵⁷ Tamtéž, s. 179

5. SHRUTÍ A SROVNÁNÍ ČASOPISŮ MODERNÍ ŽIVOT A OBZORY

V této kapitole shrneme dosavadní zjištění o literárním vývoji obou časopisů a porovnáme je mezi sebou.

Po detailní popisu časopisů jsme zjistili, že ani jeden neměl dlouhého trvání. Nejprve vycházel časopis *Moderní život*, a to v letech 1902-1903. O dva roky později začalo vycházet periodikum *Obzory* v letech 1905-1906. Oba časopisy byly hlavně literárně zaměřené. Rozsáhlejší mírou zastoupených děl se může pochlubit samozřejmě časopis *Moderní život*, jelikož zahrnoval dva ročníky. Setkávali jsme se tu s autory nastupující mladé generace.

První ročník *Moderního života* byl orientován především na tvorbu dekadentní a symbolistní. Mezi hlavní dekadentní autory patřili Roman Hašek, Emanuel šl. z Lešehradu, Julius Skarlandt a Pavel Skřivan. Symbolistní verše a prózy především psali Musil z Daňkovských, Jan Opolský a Jan z Wojkowicz. Vyzdvihovali hlavně francouzské symbolisty, byli jimi Charles Baudelaire, Stéphane Mallarmé a Paul Verlaine. Jejich básně můžeme rovněž v tomto ročníku nalézt.

Druhý ročník se stále přikláněl k dekadentnímu a symbolistnímu umění, ale můžeme najít i pár naturalistických děl od Jaroslava Havlíčka, Jiřího Mahena, Gustava Radima Opočenského, Fráni Šrámka a Adolfa Velhartického. Přibyli do těchto listů i noví a hlavně známější autoři. Symbolistní verše psali Viktor Dyk, Karel Pikart, Antonín Sova, Rudolf Těsnohlídek, Karel Toman i S. K. Neumann přispíval do tohoto časopisu verši a prózami symbolistní tematiky. Dekadentní příspěvky stále psal Roman Hašek a Julius Skarlandt. Začali do tohoto časopisu přispívat i další spisovatelé, a to V. CH. Banjom, Jaroslav Havlíček a Jiří Karásek ze Lvovic. Byly tu rovněž otištěny příspěvky zahraničních autorů, například symbolistní verše německého básníka Camilla Hoffmanna, tragédie italského spisovatele Gabriela d'Annunzia aj.

Naopak v časopise *Obzory* byly skoro vypuštěny díla s dekadentní tematikou a můžeme tu najít především symbolistní příspěvky spojené s impresionistními prvky. Stejně jako do *Moderního života* i sem přispíval Viktor Dyk, Jiří Mahen, S. K. Neumann, Antonín Sova, Fráňa Šrámek, Rudolf Těsnohlídek a Karel Toman. Všichni tito autoři zůstali u stejného tématu, ale začali i s impresionistní tematikou. Díla se objevovala ve světelnějším akordu, se spoustu pocitů a nálad zachycené v jednom prchavém okamžiku. Tímto způsobem v tomto periodiku psali i další autoři, na které jsme v *Moderním životě* nemohli narazit. Byli jimi Jindra Kopecká, Helena Malířová, Václav

Mácha a další. Mohli jsme dokonce najít i prvky antimilitarismu a vitalismu v dílech S. K. Neumanna a Fráni Šrámka.

Moderní život se také věnoval hojně polemikám, studiím a názorům na umění oproti *Obzorům*, tam jsme takových článků našli pouze pár. Do *Moderního života* takovými rubrikami přispíval Leo Berg, Roman Hašek, H. Lang. Neklan a Q. M. Vyskočil. V *Obzorech* jsme tyto příspěvky mohli najít rovněž od H. Langa, ale tentokrát i od Rudolfa Těsnohlídka. Byly tu i otištěny názory na ruské umění od Tadeusze Malpiňského a Sergeje Makovského.

Jak už jsme zmiňovali výše, v periodikách byly otištěny příspěvky i od zahraničních autorů. V *Moderním životě* jsme mohli narazit na články především od francouzských, německých a italských autorů. Oproti tomu v *Obzorech* jsme našli příspěvovatele z Ruska, Norka a Itálie.

V časopise *Moderní život* se ve velké míře dočteme i o hudbě. Jednalo se hlavně o filharmonické koncerty v Národním divadle v Praze. V *Obzorech* však o tématu z hudební sféry nepadla jediná zmínka. Naopak můžeme v tomto periodiku nalézt otištěné dopisy německého malíře Albrechta Dürera.

Zprávy z dění divadel nám autoři přispívali hojně v každém čísle *Moderního života*, oproti tomu v *Obzorech* jsme našli pouhé dvě kratičké sdělení. Oba dva časopisy přispívaly nabídkami a recenzemi nových děl, však *Moderní život* nám nabízel tyto příspěvky ve větší a rozsáhlejší míře.

Co se umělecké stránky časopisů týče, *Obzory* se mohly chlubit řadou kreseb a dřevorytů i od velkých malířů jako Vincent van Gogh, Édouard Manet, Félix Vallotton, jejich díla bychom mohli shledávat jako impresionistní. Oproti tomu v *Moderním životě* jsme mohli najít jen pár secesních kreseb neznámých autorů a v druhém ročníku jsem už bohužel neobjevili žádné.

I když jde tedy pouze o pouhé dva roky rozdíl mezi periodiky, vnímáme shody i rozdíly mezi oběma časopisy. Kvůli rychlému střídání směrů a literárnímu vývoji se tvorba literárních děl u většině autorů proměňovala.

6. VYBRANÉ OSOBNOSTI

V této kapitole najdeme stručné životopisy vybraných autorů. Jedná se především o redaktory a vydavatele obou periodik. Dále se zaměříme i na pár autorů, jež nejvíce publikovali do obou periodik.

6.1. Antonín Bouček

Antonín Bouček (22. 6. 1880 Praha – 15. 2. 1947) byl novinář, redaktor, politik, vydavatel a překladatel. Politicky působil ve straně pokrokových socialistů a podílel se na vydávání straně *Pokrokových listů*. Poté přešel ke komunistickým anarchistům za vedení Viléma Körbra a tam se setkal se Stanislavem Kostkou Neumanem, se kterým pracoval pro *Nový kult*. Po *Neumannově* odchodu počal vydávat vlastním nákladem literárně-umělecký měsíčník *Obzory*, z kterého vyšel jen jeden ročník. Poté spolupracoval se sociálně demokratickým týdeníkem *Zář*.

V roce 1913 vydával, za redakce Karla Tomana, literární list *Vinobraní* a přispíval i do Mackových *Rudých květů*. Od roku 1915 byl řádným členem redakce *Práva lidu* a tam setrval až do odštěpení se komunistů od sociální demokracie. Antonín Bouček patřil k zakládajícím členům Komunistické strany Československa. Poté založil *Rudé právo* a stal se jeho redaktorem od 19. 9. 1920 až do 1. 7. 1933. Jako redaktor tohoto periodika byl několikrát vězněn. Také byl i vězněn v Berlíně, kam byl redakcí vyslán roku 1926, kde působil jako spolupracovník *Mezinárodní tiskové korespondence (Meztiskor)*.

Bouček se stal prvním českým novinářem pronásledovaným hitlerovským režimem. Byl zatčen těsně před nástupem Hitlera k moci v Německu jako nepohodlný cizinec v prosinci 1932. Propuštěn byl až po zákroku Mezinárodní novinářské unie, poté onemocněl a časopis *Meztiskor* redigoval z Prahy. Vedle toho všeho si i přivydělával literárními pracemi, psal také fejetony a za války šířil české tisky, zvl. v době, kdy byly okupace knihy zakázané. Do paměti soudobé veřejnosti se vtiskl především jako překladatel a autor řadě populárně-historických publikací a jako vydavatel dělnických kalendářů. Mezi jeho nejznámější práce patřily knížky věnované Jaroslavu Haškovi,

a to *Padesát historek ze života Jaroslava Haška* (1923), čtvrté jednání *Kopa historek ze života Jaroslava Haška* (1938).⁵⁸

6.2. Vratislav Brunner

Vratislav Hugo Brunner (22. 10. 1886, Praha – 13. 7. 1928, Horní Lomnice, dnes Kunice) byl český typograf, grafik, karikaturista, ilustrátor, autor hraček, divadelních scénografií a malíř. Významně zasáhl do vývoje české knižní grafiky. Od roku 1906 uveřejňoval v časopisech ilustrace a karikatury a roku 1909 spoluzaložil *Novou edici*, která, i přes krátkou dobu vydávání, významně ovlivnila vývoj knižní kultury.

V mládí byl ovlivněn řadou dobových vzorů jako Edvard Munch, Aubrey Berdsey, Henri de Toulouse-Lautrec aj. Ti měli později hlavní vliv na jeho kresbu a malbu. Již v době studií se začal věnovat úpravě knih. Pracoval nejdříve pro S. K. Neumanna v *Knihovně Nového kultu* a poté upravoval *Knihy dobrých autorů* pro Kamillu Neumannovou. Celkem za svůj život upravil asi 600 knih. Mezi jeho nejznámější úpravy patří *Kytice* od K. J. Erbena a *Babička* od Boženy Němcové. Navrhl také řadu vlastních písem, která používal pro své grafické úpravy. V roce 1921 navrhl malířskou výzdobu pro vstupní síň I. Výstavy Svazu českého díla, za kterou v roce 1925 obdržel 1. cenu a i zlatou medaili za knižní výzdobu na Světové výstavě v Paříži. Stejněho roku vytvořil malby pro československé vyslanectví v Pešti. Rok působil jako výtvarník knihařského oddělení na Státní grafické škole. V časopisech *Nová omladina*, *Šibeničky*, *Kopřivy*, *Letáky* aj. publikoval své karikatury. Některé z nich se však nepublikovaly a jsou rozptýleny v různých soukromých sbírkách a památnících. Mezi jeho literární práce patří nejčastěji soubory karikatur doprovázené autorovými texty. S Otakarem Španilem navrhl v roce 1927 výzdobu západních dveří chrámu sv. Víta na Pražském hradě.⁵⁹

---

⁵⁸ Autor neznámý, *Antonín Bouček* [online]. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BOU%C4%8CEK_Anton%C3%ADn_22.6.1880-15.2.1947

⁵⁹ Autor neznámý, *Vratislav Hugo Brunner* [online]. [cit. 2019-06-14]. Dostupné z: https://thereaderwiki.com/cs/Vratislav_Hugo_Brunner

6.3. Roman Hašek

Roman Hašek (7. května 1883, Praha – 13. května 1919 Praha), vlastním jménem Josef Hašek, byl český básník, prozaik a předseda literárního sdružení Syrix. Jeho bratrancem byl známý spisovatel Jaroslav Hašek. Do literatury vstoupil na počátku 20. století a byl ovlivněn zejména tvorbou Viktora Dyka. Zabýval se především dekadentní symbolickou lyrikou, v níž sdílel motivy zádušných nálad nad marností života a pocitu zbytečnosti. Psal ale i frivolní verše o milostných loučeních a básně smutné erotiky.⁶⁰ „*Protiklad skutečnosti a snu, naděje a cynismu je zdařileji vyjádřen písňovou formou, stručným, zhuštěným veršem než epigonskými reflexivními básněmi*“.⁶¹

V roce 1903 se stal jedním ze zakladatelů volného literárního sdružení Syrix. To byl spolek literátů nejmladší generace, byl zvolen jeho předsedou. Tiskovým orgánem sdružení se stal časopis *Moderní život*, jehož druhý ročník Hašek redigoval. Byl redaktorem ale i časopisu *Letáky*, *Svítilna* a přispíval do řady dalších novin a časopisů (*Máj*, *Národní politika*, *Právo lidu*, *Rudé květy* aj). Napsal také několik sbírek jako *Umírající království*, *Pohádka zelených očí* a *Nebe a Dudy*. Publikoval kromě básní také humoristické povídky, které vyšly v souborech *Historie „Modrého velblouda“*, *Potměšilé historky* a *Svatební píseň*.⁶²

6.4. K. H. Hilar

Karel Hugo Hilar (5. listopadu 1885, Soudoměřice u Bechyně – 6. března 1935, Praha), vlastním jménem Karel Bakule, byl divadelní režisér, básník, kritik, prozaik, překladatel, divadelní i literární kritik, publicista a dramatik. Už během vysokoškolských studií vyvíjel intenzivní literární, kritickou, ediční a redakční činnost. Roku 1903 se stal zakládajícím členem volného literárního sdružení Syrix. V Berlíně roku 1908 se seznámil s režisérem M. Reinhardtem, který velmi ovlivnil Hilarovu jevištní tvorbu. Roku 1910 nastoupil jako umělecký tajemník do Městského divadla na Královských Vinohradech.

Hilarova literární činnost se už objevovala od gymnazijních studií a rozbíhala se několika směry. Pokoušel se o drama. Napsal čtyřaktovou truchlohu ze života

---

⁶⁰ FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1993, s. 90

⁶¹ Tamtéž

⁶² FORST, Vladimír, *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1993, s. 91

komediantů *Prince Heliona*, jednoaktovku *Konec a Z našich sfér* a také romány *Osamělí*, *Rozváté sny*, *Její bůh* a *Zákony*, některé z nich byly otištěny v časopise *Moderní život*. Významná byla především jeho činnost redakční a překladatelská.

Po maturitě vydával *Moderní bibliotéku* s představiteli moderních směrů západoevropské literatury, což byli O. Wilde, Ch. Baudelaire, R. de Gourmont, František Gellner, Jiří Mahen, Fráňa Šrámek. Řadu jejích svazků doprovodil vlastními předmluvami. Díky jeho praxi komentátorské a časopisecké činnosti vznikly čtyři knihy esejů, úvah a statí zaměřené na divadlo, a to jak na osvětlení jeho současných vývojových tendencí, tak na objasnění jeho pojetí o dramatu a divadla. V knihách rozebíral Aischylův sloh, nově objasňoval postavy světové dramatiky (Hamlet, Salomé aj.). V úvaze *Hercův morální paradox* vyzvedával umělcovu subjektivitu.

Karel Hilar byl i překladatel, a to zejména z němčiny a francouzštiny. Překládal divadelní recenze, referáty a obecnější úvahy o cestách a cílech moderního scénického umění. Byl členem generace *Moderní revue* a jeho počátky básnické tvorby jsou ovlivněny především prokletými básníky, jejichž díla i překládal. Hilarova díla obsahují řadu odkazů na okultní vědy a končí obvykle tragicky a jeho literární eseje a paměti měli hlavně hodnotu informativní.⁶³

6.5. Julius Skarlandt

Julius Skarlandt (31. 1. 1879, Žižkov – 30. 4. 1950, Praha), vlastním jménem Julius Skarlandt, byl autorem zejména impresionistické a přírodní lyriky, také prozaik, překladatel, publicista a propagátor česko-italských kulturních styků.

Po roce 1902, kdy se zúčastnil pražského literárního dění, začal publikovat poezii a výjimečně i kritiky. Byl spoluredaktorem časopisu *Moderní život*, členem Spolku českých spisovatelů beletristů *Máj* a spolupracovníkem Rožkova *Srdce*. Po válce začal pracovat pro československé ministerstvo zahraničí na pozici pracovníka obchodního oddělení konzulátu v Berlíně, kde také úzce spolupracoval s redakcí časopisu *Zahraniční Českoslovák*. Roku 1931 byl přeložen do pražského ministerstva zahraničí.

Inspirací pro jeho pozdní tvorbu byla doba, kdy pobýval na Klatovsku.⁶⁴ „*S. psal především lyrickou, melancholicky laděnou poezii, charakteristickou úsporným*

---

⁶³ FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1993, s. 173-176.

⁶⁴ FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008, s. 167

a monotónně plynoucím hudebním veršem, v níž převažují přírodní impresy a milostné motivy souzní s odlesky duševních stavů. Již v prvních sbírkách *Podzimní melodie* a *Fragmenty* se oprostil od vlivu symbolistické poetiky a rozvíjel zejména schopnost jemného odstiňování barev, vjemů nálad, jež vrcholila v souborech *Knihy veršů a Světla v samotách*; [...]“⁶⁵ Podobně sepsal i baladické lyricko-epické verše ve sbírce *Básníkův skicář*. Skarlandt rovněž zpracovával v románech složité a bolestné transformace milostných vztahů trpící povrchní psychologii a v povídkách se zabíral romantickým laděním a dramatičností. Kolem 30. let se v jeho sbírkách objevovaly motivy Šumavy, její historie a pověsti. Můžeme je nalézt především v knize *Bílá růže a jiné prózy z Klatovska a Kytice jeřabin*.

Julius Skarlandt se zasloužil o rozvoj československo-italských kulturních vztahů a od 20. let pravidelně přispíval články o českém výtvarném umění, architektuře, hudbě a literatuře do italských periodik. V těchto časopisech hlavně překládal a také prosazoval tvorbu Jaroslava Vrchlického, Otakara Březiny, Karla Tomana, Jaroslava Seiferta a dalších našich významných autorů. Působil i jako překladatel z italštiny (příležitostně i z němčiny a francouzštiny) a přeložil libretu Verdiho opery *Sicilské nešpory* pro Národní divadlo roku 1939, která však zůstala neuvedena.⁶⁶

6.6. Fráňa Šrámek

Fráňa Šrámek (19. 1. 1877, Sobotka – 1. 7. 1952, Praha) byl básník, spisovatel a dramatik. Byl příslušníkem skupiny kolem S. K. Neumanna a aktivně působil v anarchistickém hnutí. Redigoval časopis *Práce* a přispíval do *Nového kultu*, *Rudých květů*, *Ženského obzoru* aj. Po krátké spolupráci s Neumannovým *Červnem* se sblížil s okruhem kolem Karla Čapka. Od 30. let se odmlčel a za okupace se zcela uzavřel ve svém bytě.

Jeho počáteční pokusy o symbolistně-dekadentní poetiku se promítly do básnické prvotiny *Života bído, přec tě mám rád*. Jsou tu motivy erotické deziluze, nálady skepse a marnosti. Hlavně se objevuje nová antisymbolistní poetika, a to obrazovým náznakem, věcností sdělení, přímým pojmenováním, užitím hovorového jazyka a dokonce i vulgarismy. Tvořil pomocí písňové formy, citací a parafrází lidových popěveků, paralelismů a opakování. Psal rovněž verše sociální vzpoury, které se šířily v dělnickém

---

⁶⁵ FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008, s. 168.

⁶⁶ FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008, s. 168.

hnutí. Poté se přikláněl k elementárním životním hodnotám a projevům lidské existence (láska, sen, touha, zločin) a napsal tak sbírku *Splav*. Rozšířené vydání této sbírky přineslo civilnější verše a válečné reminiscence. Roku 1926 začal psát i přírodní lyrikou, která byla inspirovaná jeho rodným krajem. V pozdní lyrice *Nové básně; Ještě zní* převažuje melancholie loučení, moudrá životní vyrovnanost a zakotvenost v jistotě domova.

Šrámkova próza má básnické rysy. Je plná obrazných pojmenování a sugestivní citové atmosféry. Kromě dekadence a symbolismu přijímal i vliv naturalismu a expresionismu. Jeho první povídky *Sláva života; Ejhle člověk...!; Kamení, srdce a oblaka* tvořily zčásti paralelu k anarchistické poezii. V povídkách se objevovaly postavy vydědenců, lidí výlučných a sociálně nezakotvených. Pokoušel se o střet představy o plném životě s konvenční morálkou. V románu *Stříbrný vítr* vytvořil typ subjektivizované prózy, v níž vnější děj provází bohatě odstíněný a dynamický děj vnitřní postavy hrdiny. Tímto navázal na román *Santa Lucia* od Viléma Mrštíka.

Román *Tělo* pojal jako oslavu všedních radostí městského bytí a sexuálního vyžití muže a ženy. V posledním dokončeném románu *Past* se setkal s řadou výhrad ze strany kritiky. Zejména to bylo kvůli sérii erotických úrazů, zápletek a katastrof.⁶⁷

6.7. Rudolf Těsnohlídek

Rudolf Těsnohlídek (7. 6. 1882, Čáslav – 12. 1. 1928, Brno) byl autorem meditativní lyriky, prozaik a publicista. V Praze se stýkal s anarchistickou skupinou kolem S. K. Neumanna. Ten mu v Brně v roce 1906 opatřil místo redaktora v časopise *Moravský kraj*. Po jeho zániku byl přijat jako soudní referent do brněnské redakce *Lidových novin*, kam přispíval i články, sloupky, fejetony, kulturními poznámkami a reportážemi. U žurnalistiky vydržel dvacet let až do své dobrovolné smrti.

Těsnohlídkova díla byla plná vědomí tragičnosti a marnosti lidské existence. To se promítlo již do jeho prvních knih *Nénie a Květy v jiní*. Využívá v nich postupů a témat dekadentně symbolistní literatury. Do *Lidových novin* psal na pokračování romány, které popisovaly osudy obyčejných lidí. Tento popis můžeme najít v románech *Poseidon; Kolonia Kutejsík* aj. Byla pro ně typická rozvolněnost vyprávění.

Jeho nejúspěšnější prózou se stala *Liška Bystrouška*, jež líčila osud lišky držené v zajetí. Knihy *Demänová; Eskymo Welzl* byly výsledkem novinářské práce. Byl

---

⁶⁷ MENCLOVÁ, Věra a Bohumil SVOZIL. *Slovník českých spisovatelů*. Praha: Libri, 2000, s. 636-638

pro ně typický naturalistický věcný pohled na obviněné, hledající motivy jejich jednání jak v neodvratitelném, osudovém předurčení, tak v sociálních podmínkách.

Těsnohlídkova básnická tvorba se převážně dotýkala tradičních lyrických témat přírody, lásky a smrti. Najdeme to ve sbírkách *Den* a *Rozbitý stůl*. Melancholií, patetickým výrazem a existenciální naléhavostí představoval spojnicí mezi symbolismem a spirituálními tendencemi české poezie 30. let.⁶⁸

6.8. Karel Toman

Karel Toman (25. 2. 1877, Kokovice u Slaného – 12. 6. 1946, Praha), vlastním jménem Antonín Bernášek, byl básník, prozaik a dramatik. Měl pestrý život. Střídal zaměstnání a hodně cestoval po Evropě. Stýkal se s pražskou bohémou a severočeskými anarchisty. Nejvíce jeho tvorbu ovlivnila Francie, kde na jihu pobýval. Pracoval v *Národních listech*. Přispíval do *Nivy*, *Moderního revue*, *Volných směrů* a do anarchistických časopisů *Nový kult* a *Omladina*.

Bývá řazen k tzv. generaci buřičů (Petr Bezruč, Fráňa Šrámek, František Gellner). Psal osobitou moderní poetikou, která vyrůstala do tradičního psaní. Přejal hutnost a pregnantnost výrazu a zakotvenost v domově. Využíval i prvků symbolistní metaforiky, tu zkonkrétnoval a přetavoval v oproštěný tvar, který ve volném verši nese silné napětí, v pravidelné sloce pak navíc písňovou lehkost. Vytvořil osobitou lyriku, v níž se přírodní motivy prolínají s meditací nad lidským údělem. V jeho osobnosti se sváril neklid a touha po harmonii. Tomanovy verše vyjadřovaly nenaplněné naděje chudých a ponížených, ale také i nevyrovnanost a nervozitu soudobého života člověka.

Byl ovlivněn symbolismem a dekadencí, proti kterým zároveň i vystupoval. Jeho prvním dílem byly *Pohádky krve*. Sbíрка *Torzo života* už ale přináší nové pojetí, vidění i tvar básně. V *Melancholické lásce* stále pokračuje v neklidném tónu a jeho toulky po Evropě prohlubují pocit vydědění, jenž se promítal do jeho sarkastických veršů. Do intimní lyriky vkládal smutek a melancholii. Po delší odmlce vyšly *Sluneční hodiny*, ve které se jeho pohled na dobové rozpory změnil, ale intimní poezie se v souladu s osobním životem zvroucňuje.

V *Měsících* se vrací k domovu, češtví a ke ztotožnění s přirozenou lidskou touhou po svobodě. Vrátil se ke kořenům svého venkovského původu a přírodu

---

⁶⁸ MENCLOVÁ, Věra a Bohumil SVOZIL. *Slovník českých spisovatelů*. Praha: Libri, 2000, s. 655-656

zobrazoval v sevřené pravidelné formě a úzkosti, z níž klíčila víra v lepší budoucnost. Po 1. světové válce Tomanova poezie tvarově i myšlenkově navázala na původní zdroje a vedle jeho veršů s tematikou surovostí války tu zaznívá zklamání z toho, že sociální naděje se u nás nenaplnily a ruská revoluce přináší krutost a hlad. Později publikoval už jen ojedinělé básně a epigramy.⁶⁹

---

⁶⁹ MENCLOVÁ, Věra a Bohumil SVOZIL. *Slovník českých spisovatelů*. Praha: Libri, 2000, s. 665-666

ZÁVĚR

Závěrečná část shrnuje výsledky získané v průběhu naší práce. Ve stručnosti seznamuje s obsahem teoretické části a dále rekapituluje poznatky z praktické části, která se zaměřila na analýzu časopisů *Moderní život* a *Obzory*.

Naší práci předcházela heuristická činnost. Podařilo se nám shromáždit všechna čísla ze všech ročníků obou časopisů. Časopisy jsme našli svázané ve svazcích v příslušných knihovnách. Po nashromáždění všech čísel jsme se mohli začít věnovat deskripci časopisu.

Časopisy *Moderní život* a *Obzory* vznikaly na přelomu 19. a 20. století. Byla to doba typická pro rychlé střídání nových uměleckých směrů, (dekadence, impresionismus, naturalismus, secese, symbolismus) a vývoj moderních časopisů.

Obě periodika byla především literárně orientovaná. Byly tu hojně otiskovány prózy, básně, literární polemiky, kritiky a recenze. Tyto časopisy bohužel neměly příliš dlouhého trvání. To je však neomezilo v tvůrčí činnosti a jednotlivá čísla byla velmi obsáhlá a hustě popsaná. Setkávali jsme se zde s díly autorů nastupující mladé generace. Nejprve vycházel časopis *Moderní život*, a to v letech 1902-1903. O dva roky později začalo vycházet periodikum *Obzory* v letech 1905-1906.

Z této analýzy jsme zjistili, že první ročník *Moderního života* se orientoval zejména na umění dekadentní a symbolistní. V dalším ročníku jsme už mohli spatřit jeho proměnu a redakce začala otiskovat i verše a prózy impresionistické a naturalistické. Oproti tomu časopis *Obzory* se zajímal hlavně o umění symbolistní a impresionistní. V obou časopisech jsme narazili na spoustu známých básníků a prozaiků, kteří se podíleli na tvorbě obou periodik. Rovněž do těchto listů přispívali i zahraniční autoři. Byly to především příspěvky francouzských, německých, ruských a italských spisovatelů.

V časopisech se také objevovali některé rubriky, a to Literatura, Hudba a Divadlo. Přinášeli nám informace a recenze umělecké tvorby dalších osobností. Kvůli rozsahu naší bakalářské práce jsme nemohli do analýzy zahrnout všechny příspěvky. Pokusili jsme se však vybrat alespoň některé, jež nás zaujaly, a mohly by tak čtenáři posloužit, aby si vytvořil orientační představu o podobě časopisů *Moderní život* a *Obzory*.

Další podkapitola se zabývala podrobnější analýzou díla. Z *Moderního života* byly vybrány na prozkoumání básně Pavla Skřivana a z *Obzorů* se analyzovala povídka Rudolfa Těsnohlídka. Opět byl tento výběr podřízen našemu subjektivnímu zaujetí.

Oba texty byly rozebrány z hlediska tématu, kompozice a jazyka. Zjistili jsme, že i když se jednalo o texty z různých časopisů, některými motivy se nám zdály podobné.

Časopisy *Moderní život* a *Obzory* chtěly seznámit čtenáře se začínajícími autory, kteří zde dostávali příležitost rozvinout své umělecké nadání. Tyto listy nás seznamovaly se zprávami z literatury a dalších umění. Došlo i přes krátké trvání k proměně jejich tvorby. Periodika se, až na nějaké výjimky, shodovala výběrem autorů a jejich činností. Co se umělecké stránky časopisů týče, periodika se od sebe velmi lišila. *Obzory* se mohly chlubit řadou otištěných kreseb a dřevorytů i od velkých malířů jako Vincent van Gogh, Édouard Manet, Félix Vallotton atd. Oproti tomu v *Moderním životě* jsme mohli najít jen pár secesních kreseb neznámých autorů a druhý ročník už neobsahoval žádné.

Obě tato periodika slibovala další chod ročníků, ale z nám neznámých důvodů dále nepokračovala (důvody zániku obou periodik se nám nepodařilo zjistit). Závěrečná kapitola představovala vybrané osobnosti, šlo především o redaktory, vydavatele a hlavní osobnosti obou časopisů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Bibliografie

BEDNAŘÍK, Petr. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BLAŽÍČEK, Přemysl. *Dějiny české literatury: česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945-1959)*. Praha: Victoria Publishing, 1995, Studium (Host). ISBN 80-85865-48-3.

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0468-8.

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. 2. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0708-3.

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1670-6.

LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Česká historie. ISBN 978-80-7106-963-8.

MENCLOVÁ, Věra a Bohumil SVOZIL. *Slovník českých spisovatelů*. Praha: Libri, 2000. ISBN 80-7277-007-1.

Periodika

Moderní Život: Revue - Pro život, literaturu a umění. 1902, roč. 1, č. 1-14

Moderní Život: Orgánu spolku literátů mladé generace „Syrinx“. 1903, roč. 2, č. 1-10

Obzory. 1903, roč. 2, č. 1-10

Internetové zdroje

Autor neznámý, *Antonín Bouček* [online]. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z:

http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BOU%C4%8CEK_Anton%C3%ADn_2.6.1880-15.2.1947

Vratislav Hugo Brunner [online]. [cit. 2019-06-14]. Dostupné z:

https://thereaderwiki.com/cs/Vratislav_Hugo_Brunner

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Titulní strana 1. ročníku, 1. čísla časopisu Moderní život

Příloha č. 2 – Titulní strana 2. ročníku, 6. a 7. čísla časopisu Moderní život

Příloha č. 3 – Titulní strana 3. čísla časopisu Obzory

MODERNÍ ~ ~ ŽIVOT

**REVUE - PRO ŽIVOT
LITERATURU A UMĚNÍ.**

VYCHÁZÍ 1. A 15. KAŽDÉHO MĚSICE.

ČÍSLO 1. NA KR. VINOHRADECH, 15. BŘEZNA 1902. *W* ROČNÍK I.

Slovo úvodní.

Jak chorý často, který sotva tuší,
že v hrob jej sklátí nemoc smrtící,
tak říkáme si, těžce choří duši:
My zdraví jsme a my jsme velicí! . . .

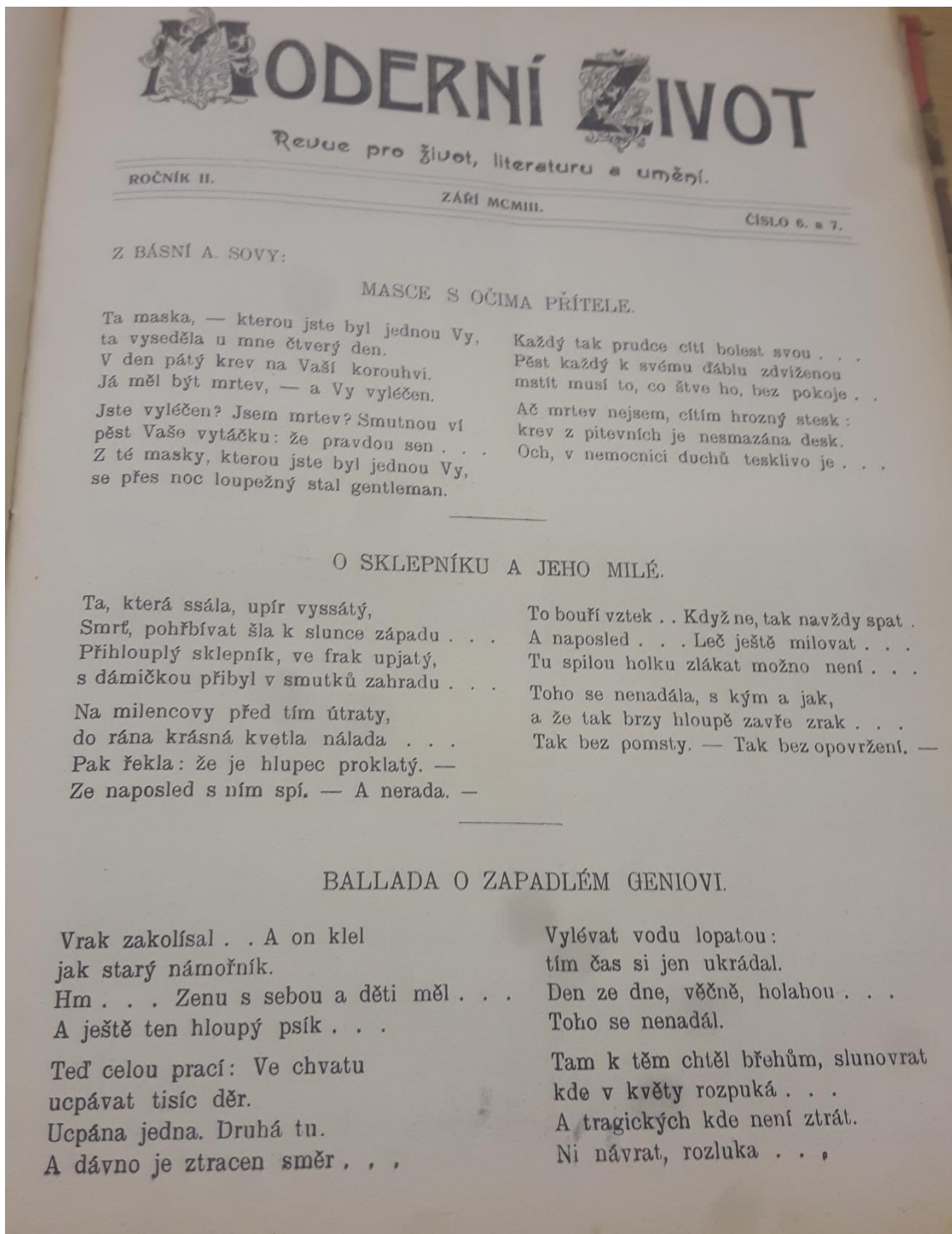
J. S. Machar: Confiteor. Díl II.

Pozorující proudy moderního života, poznáváme, že nemine ani jednoho téměř dne, v němž by se nepřišlo na nové výzkumy a překvapující objevy, o nichž minulé věky ani nesnily, avšak marně snažíme se nalézt v nich dar uspokojivého blahobytu života, jenž by se lišil tak od života našich předků.

Dosáhli jsme sice v moderní době mnohých výhod, práv, svobod a příjemnosti proti minulým dobám, ale všeho toho dobyli jsme za cenu nesmírných útrap, svízelnů, nesnází, mnohé jsme ztratili, a srovnáváme-li obé: výhody a ztráty, nabýváme již z tohoto stanoviska přesvědčení, že stav našeho života jest neuspokojující.

Nikdo z nás popírati nemůže a nebude, že moderní lidstvo zdokonalilo ve mnohých rysech svět, mnohými barvami jeho krásu zpestřilo a odělo jej do roucha vnějšího lesku, avšak netřeba naproti tomu dokazovati, že tímto vnějším naličováním značně porušilo vlastní charakter, vlastní hodnotu, vsypavši do svého nitra jed, jenž je zvolna otravuje. V dnešních dnech jsme si navykli vnějšímu líčení a umělému frasování, že vlastně zapomínáme sami na sebe, na vnitřní duševní klid a neodvažujeme se ani namítnouti, že by něco v moderním životě bylo pochybné, nesprávné, poněvadž vše kolem volá: »Dokonalost jest moderní život, chceš-li býti moudrým, jest ti souhlasiti s ním, souhlasiti s tím, co jest. To pak, co jest, jest moderní«.

A tak všickni souhlasíme, nebo snažíme se zdáti souhlasiti, stavíme se býti klidnými, spokojenými a šťastnými. Když pak někdy duši zaburácí nám pochybnost o správnosti moderního života, když pocítíme ostří a hroty jeho, jež duši rozbouří, abychom bezpečněji zakryli to, co duše cítí, mluvíme hlasitě o velkoleposti, přednostech, síle a božství jeho, podceňujeme, co před námi bylo, a zavrhuje bez ohledu to, co nenáleží do dob přítomných, a bylo moderní společností opomenuto, třeba bylo ceny veliké. A tak žijeme, šálíce se vyumělkovanými řečmi, prázdnými hesly, vyrudlými frasemi a společenskými klamy. Cítíme sice dobře mnohdy v soukromí, že poměry naše jsou napjaty, že nabývají rozpínavosti stále rostoucí, že život náš jest vůbec nesmírně nesnadný, existenční zápas přímo zuřivý, že jsou trpěny zlořády, jichž moderní společnost se měla dávno zbaviti, že důležité otázky společenského života jsou opomíjeny, kdyžtě moderní společnost ráda obírá se tím, co ji baví, ne, co jest nutné. Víme, že život mnohých kategorií jest v naší době naprosté svobody více omezen, spoután, než život antického otroka, divíme se (ovšem aby nás nikdo neslyšel), jak

OBZORY

ROČNÍK I. - ČÍSLO 3. - 1. LEDEN 1906
R. T.: PTÁCI ODLETÍ A KVĚTY OPADAJÍ -
VÁCLAV MÁCHA: VERŠE - TĚSNOHLÍDEK R:
ZVĚSTOVÁNÍ ANDĚLSKÉ (POKR.) - JAN OPOL-
SKÝ: DIVADLO - KNUT HAMSUN: VÍTĚZSTVÍ
ŽENY - Z LISTŮ ALBRECHTA DÜRERA - PRÍ-
LOHY: F. VALLOTTON: F. DOSTOJEVSKIJ -
V. H. BRUNNER: PŮVODNÍ DŘEVORYT [PŘÍLOHA
 PRO ABONENTY

PŘEDPLATNÉ NA ROK S PŘÍLOHAMÍ
 PRO ABONENTY 5 K, V SUBSKRIBCI
 DO 15. LEDNA 1906 K 3.—, ČÍSLO 30 H.